

Er Pensjonister et Problem?

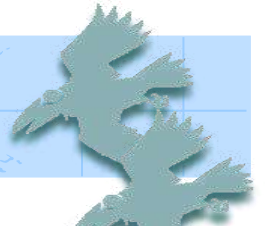
Hva skaper livskvalitet, helse og velferd i tilværelsen?

***Postens Pensjonistforening
Gardemoen
19 April 2023***

***Werner Christie,
Lege og bonde***

Hva preger (MINE) tenkemåter

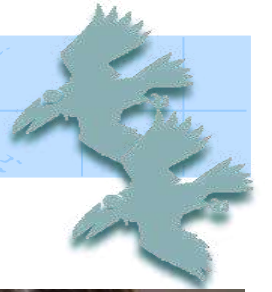

- ✚ Mange ulike skoler
- ✚ Flere ulike studier og fagspråk
- ✚ Interesse for motsetninger
- ✚ Klokere gjennom kontraster
- ✚ Erfaringer som bonde
- ✚ Biologi
- ✚ Økonomi, samfunnsfag
- ✚ Politikk
- ✚ Sammenhenger og systemer

Tre enkle strategiske spørsmål....

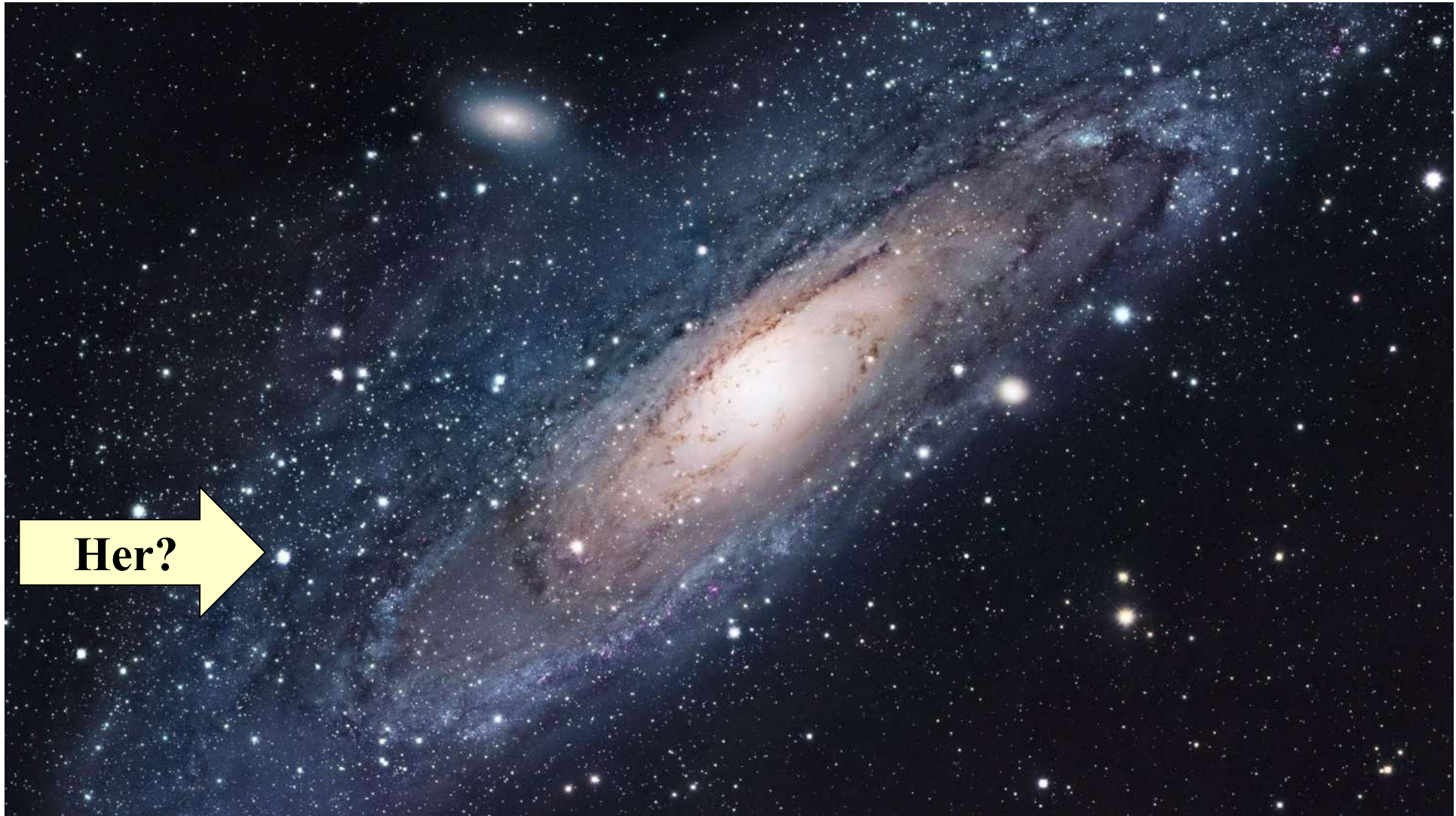
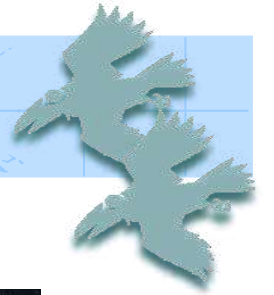

- Hvor er vi?
- Hva skjer (her og nå..)?
- Hva bør vi gjøre?

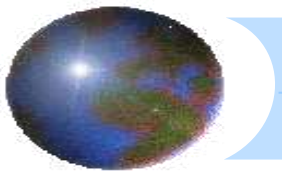

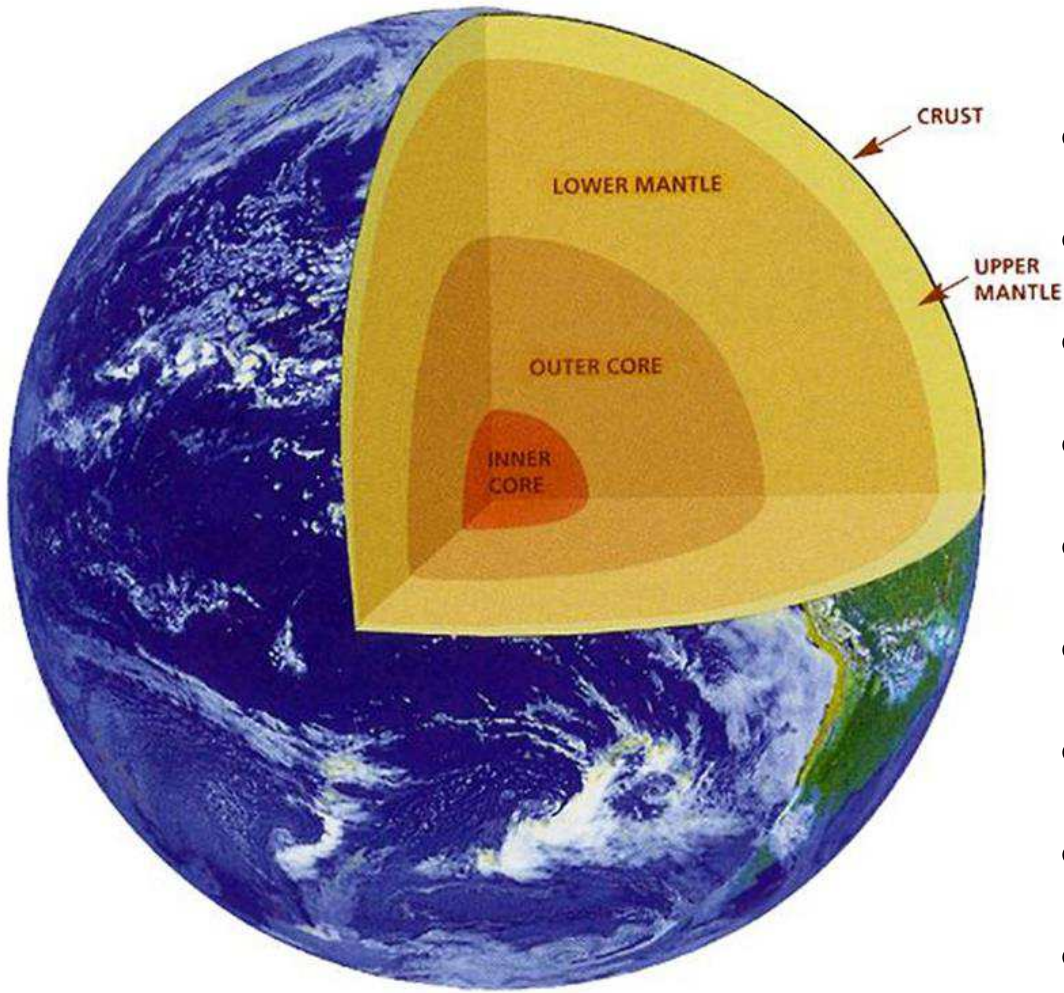
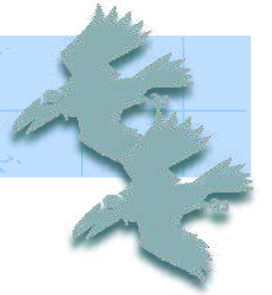
Hvor er vi? I Cosmos, På Tellus!

Her?

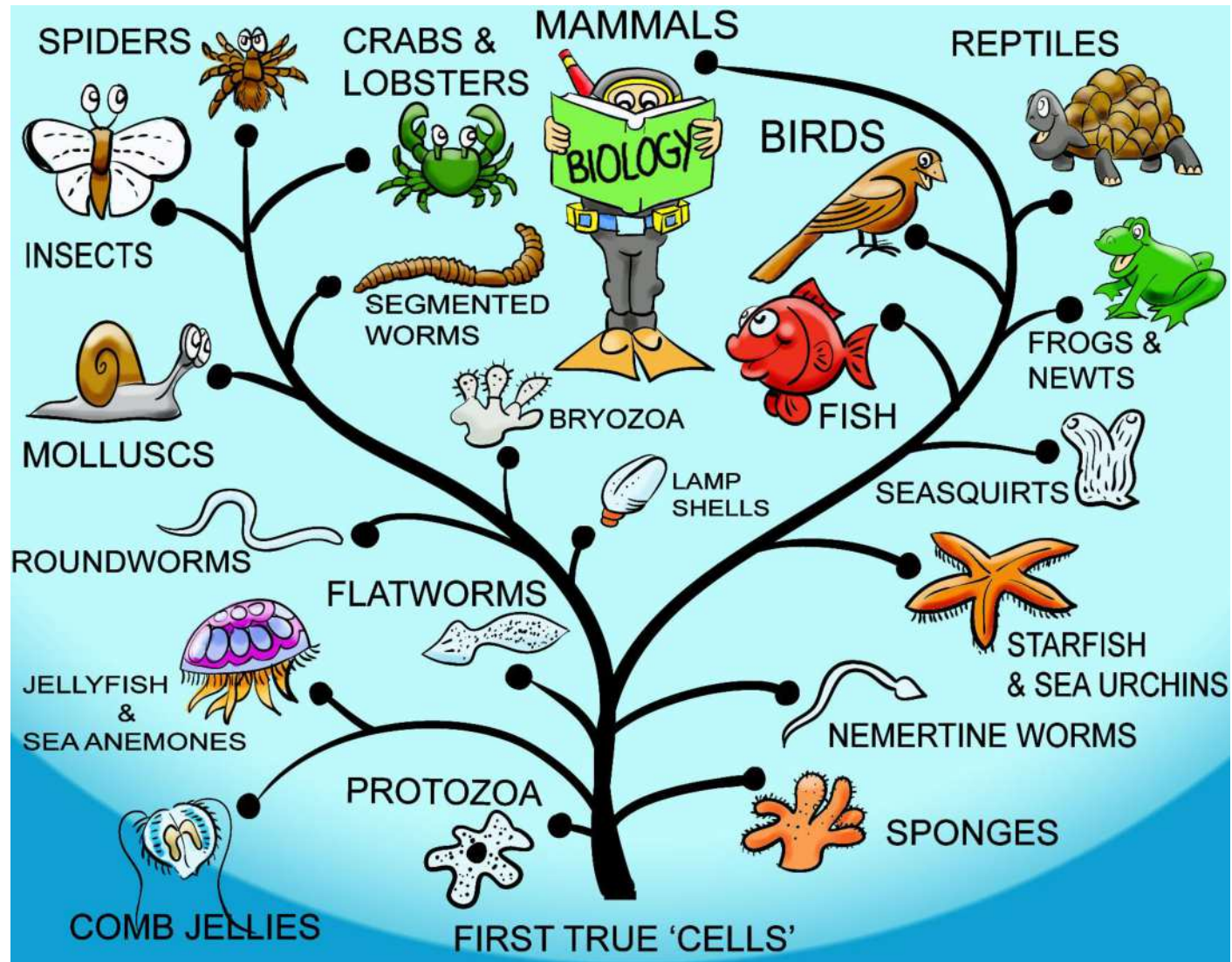
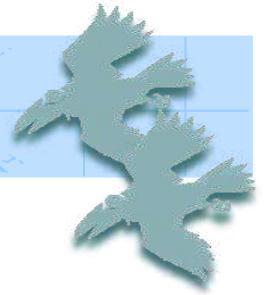
Biosfæren: En 20 m tykk biofilm

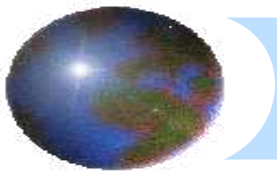

- Klodens diameter 12.740 km
- Atmosfæren 15 km
- Dypeste hav 10 km
- ***Vår livssfære: +/- 20 meter***
- 7,8 mill. dyrearter
- 20.000 truede arter
- 800.000 insekter
- (Mange mill. ukjente)
- 300.000 plantearter

Hva skjer : Evolusjon!!

Hva gjør livet godt å leve?

«World Cafe»

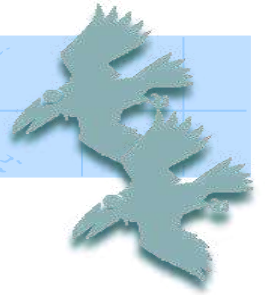
Refleksjon, gruppe, plenum.

1. Tenk selv 1-2 minutter
2. Diskuter rundt bordene, 5-6 min
3. Så drøfter vi sammen, 5-6 min

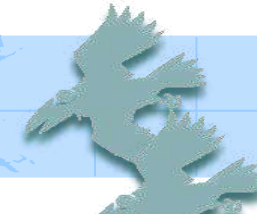

Hva driver evolusjonen?

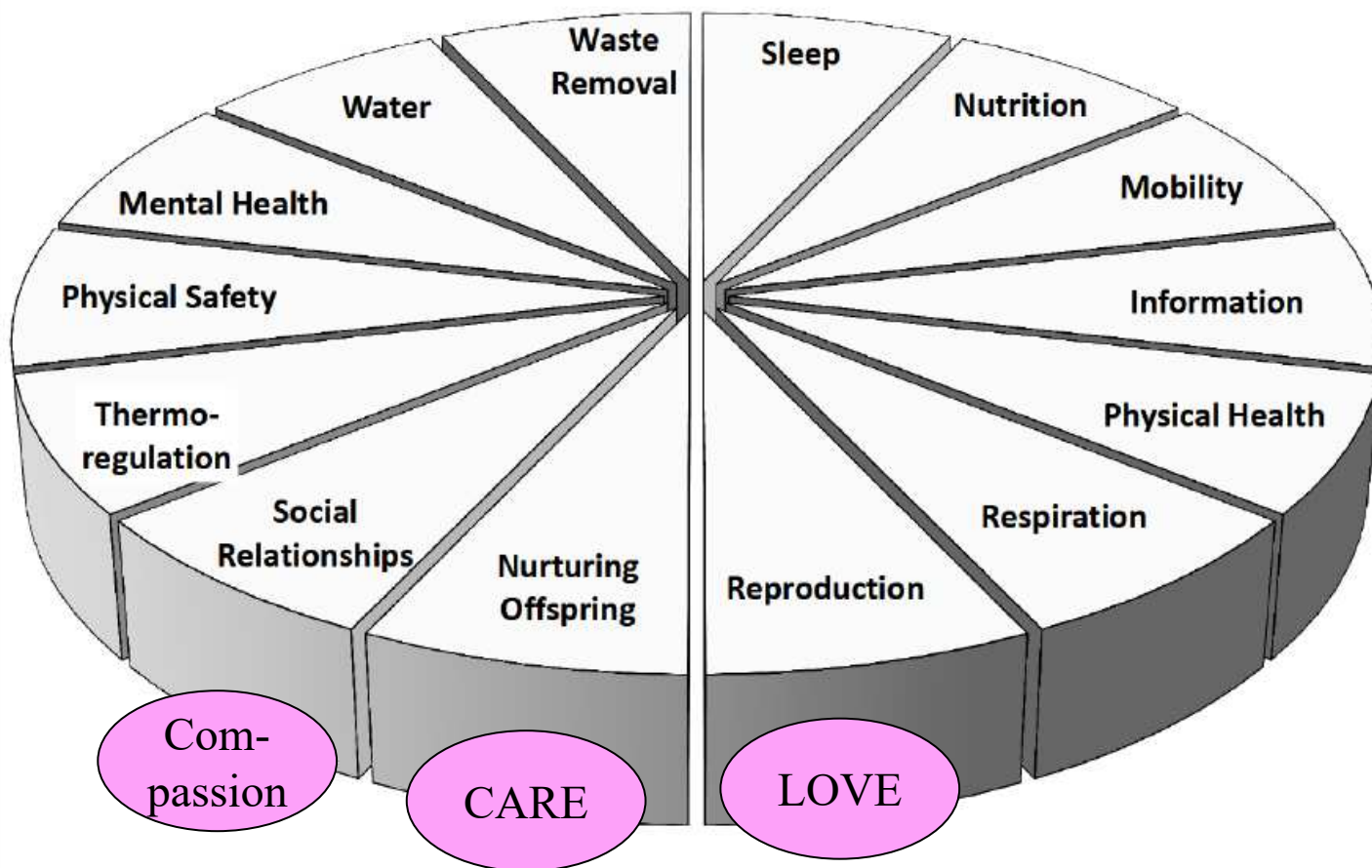

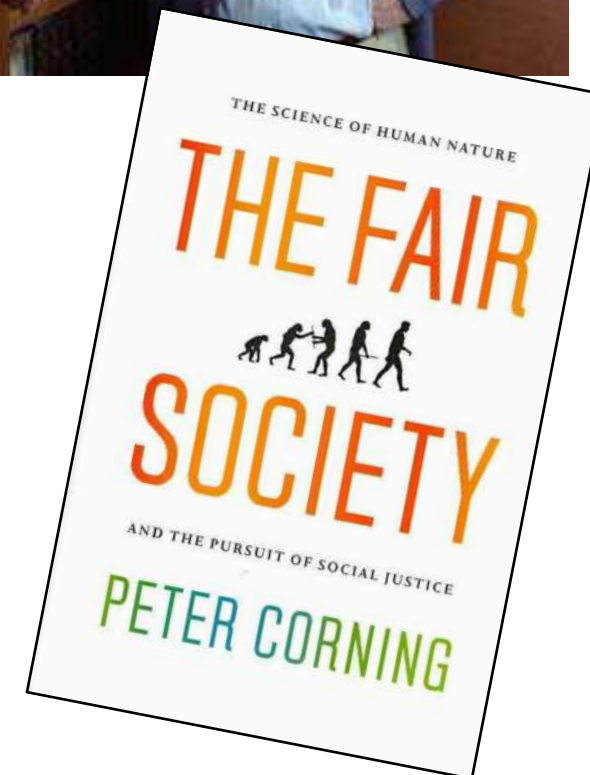
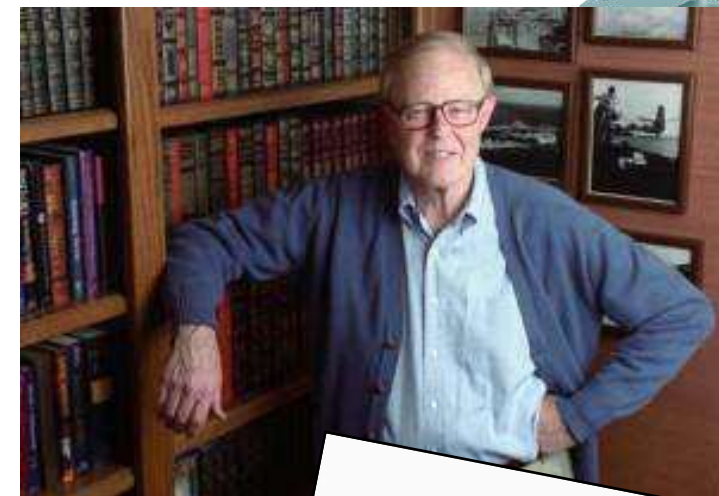
Evolusjon er tilpasning for å dekke behov

14 Basic Needs

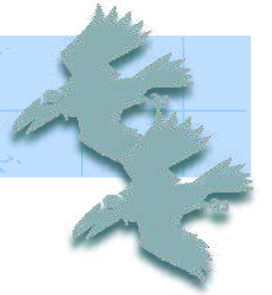

Institute for the Study of Complex Systems,
Bainbridge Island, Washington, 2015

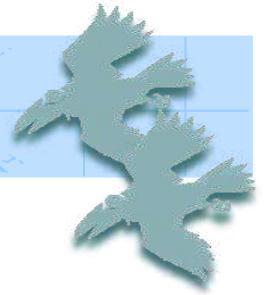

Kjærlighet og Omsorg

Felleskap og vennskap

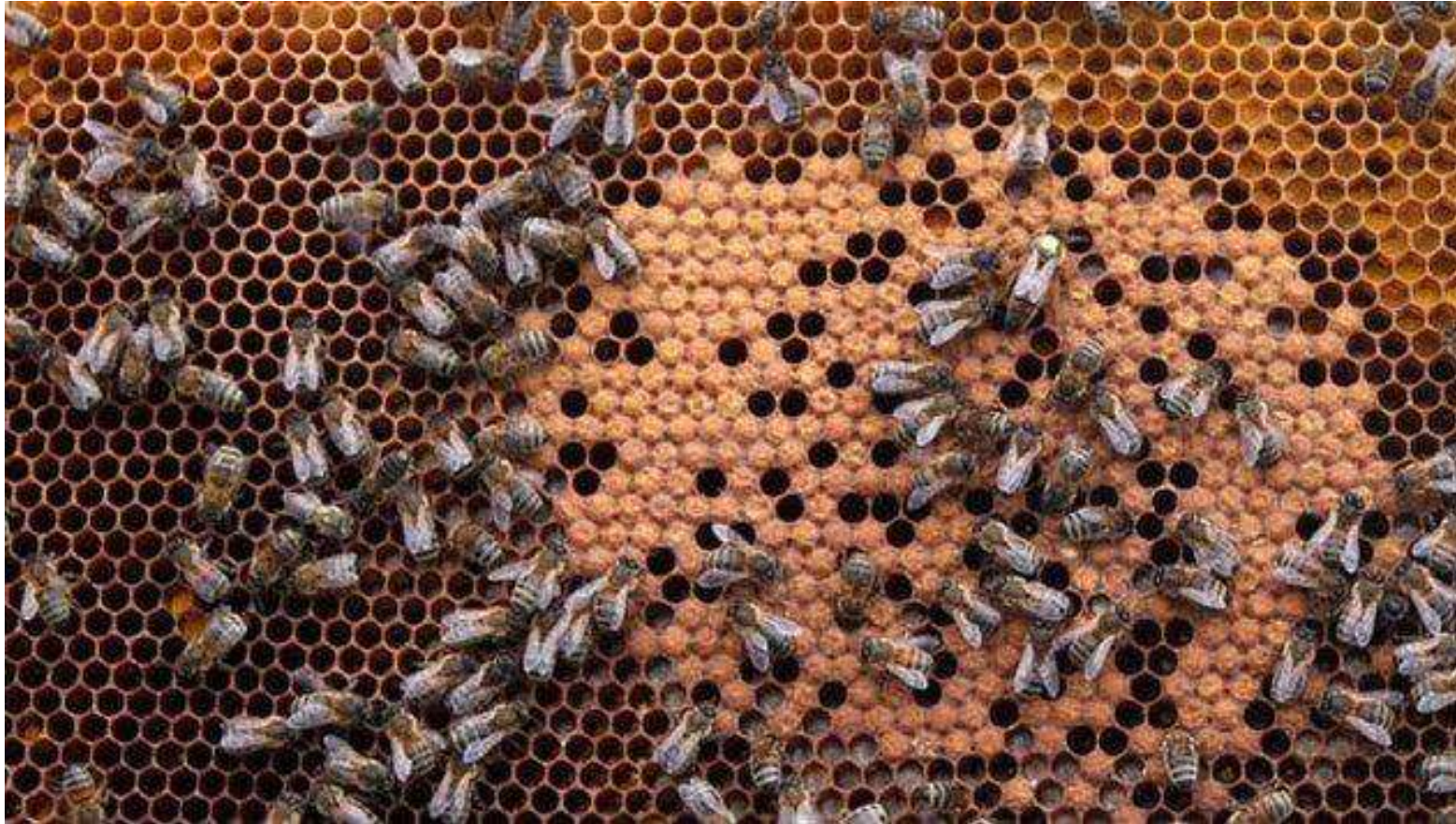
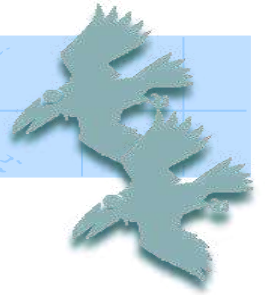
19 april 2023
21 03 22

Posten Norge

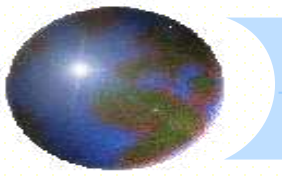
11

Sam – Arbeide

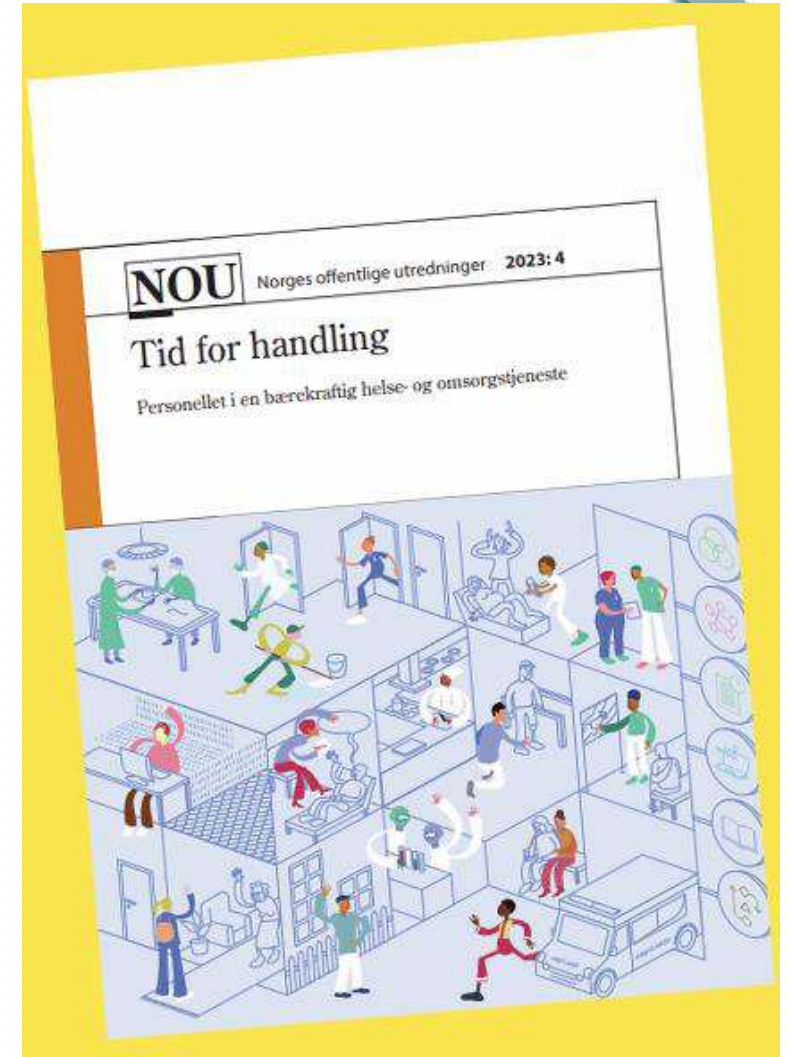
Komplekst, gjensidig fellesskap
Handler som en organisme

Helse- (personell) krisen; NOU 2023:4

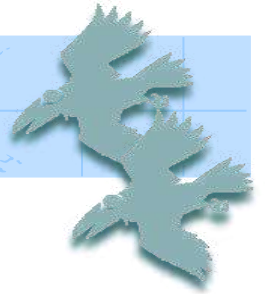

- ✚ Personellet på bristepunktet.
- ✚ God kvalitet, lav produktivitet (?).
- ✚ "Tikkende bombe..."
- ✚ Færre ansatte pr bruker.
- ✚ Holdingsendring!
- ✚ Begrensede ressurser
- ✚ Prioritering og begrensninger
- ✚ Personellet er avgjørende faktor!

HA tirsdag 7 mars 2023

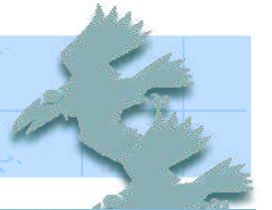
Gode og realistiske helse- og omsorgstjenester for eldre – hva er det?

HELSE: Ordfører Einar Busterud og ordfører kandidat Vigdis Stensby, By og bygdelista. Foto: Gunnar Klingwall

Hvordan løse floken?

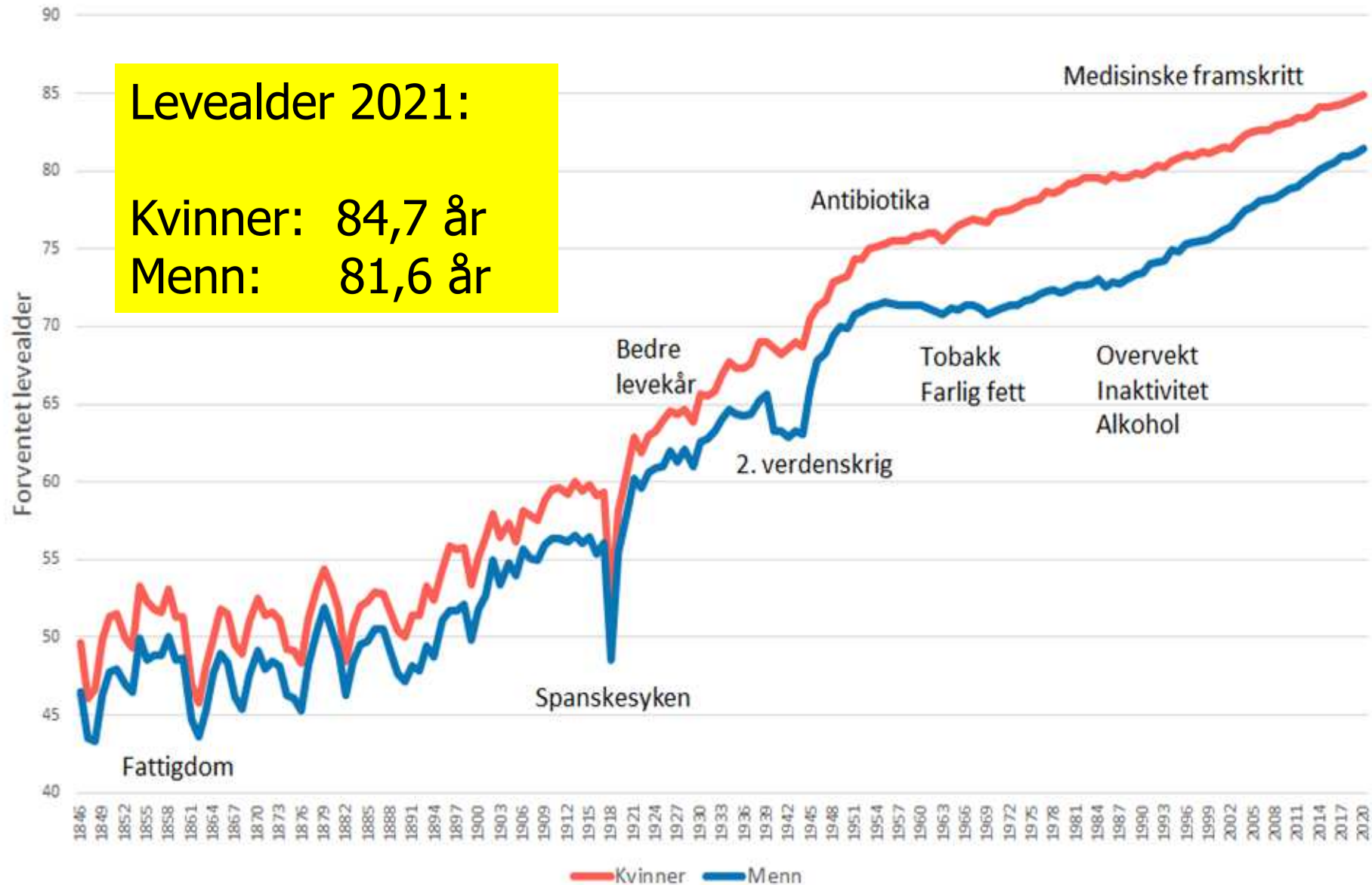

1. Pensjonistene: ***Har resursser!!***
2. Personalet: ***Finnes i fleng!!***
3. Pengene: ***Vi VELGER hva bruker dem til!***
4. Pasientforløp: ***Spesialistene må støtte mer***
5. Produktivitetsfremmende programvare: ***IT***

Forventet levealder 1846 - 2020

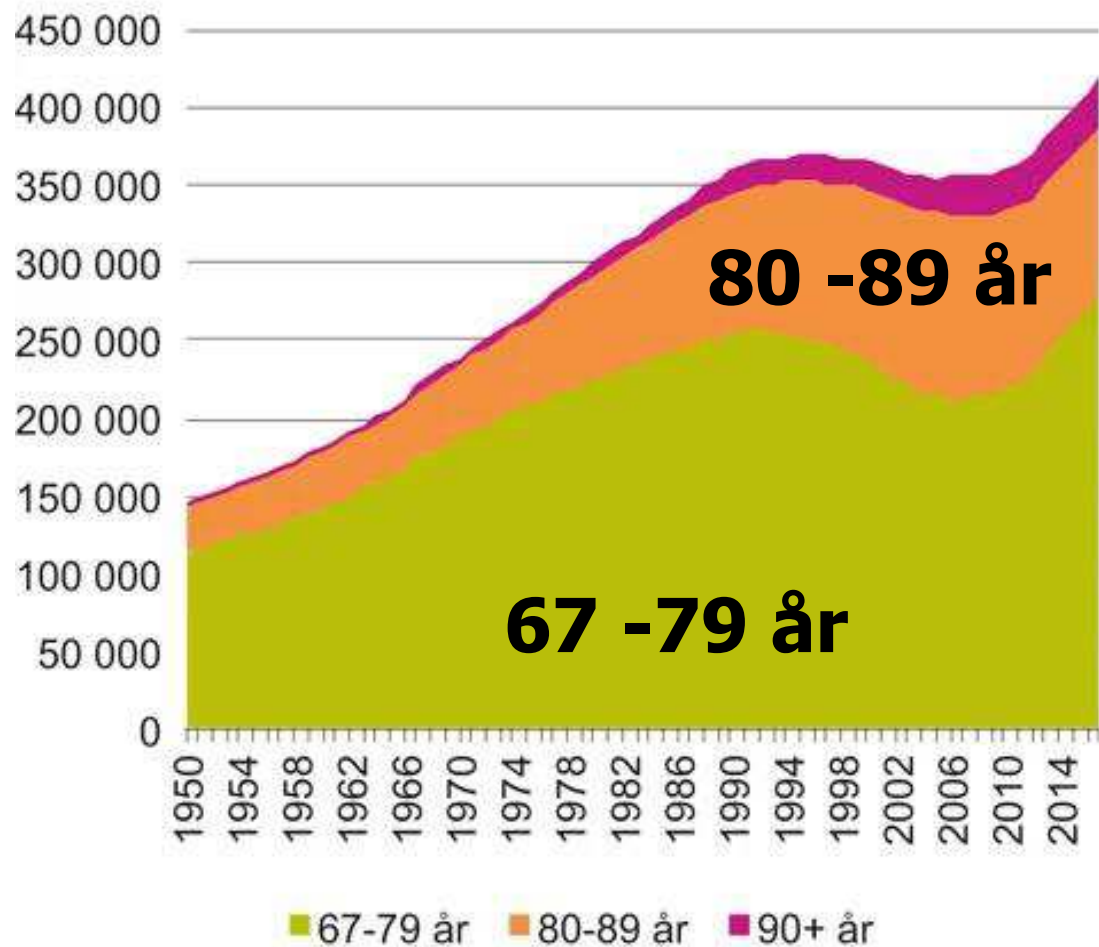

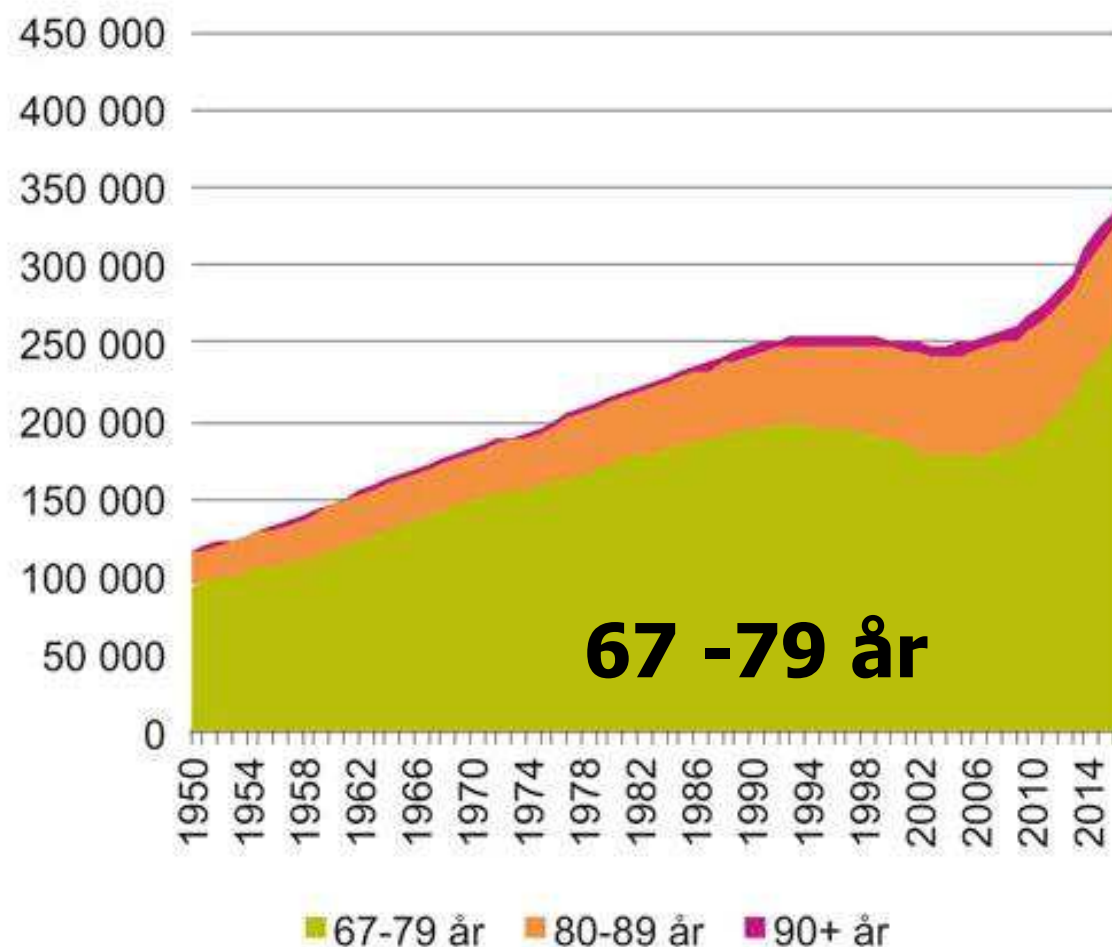
Yngre – spreke - pensjonister er flest!

Kvinner

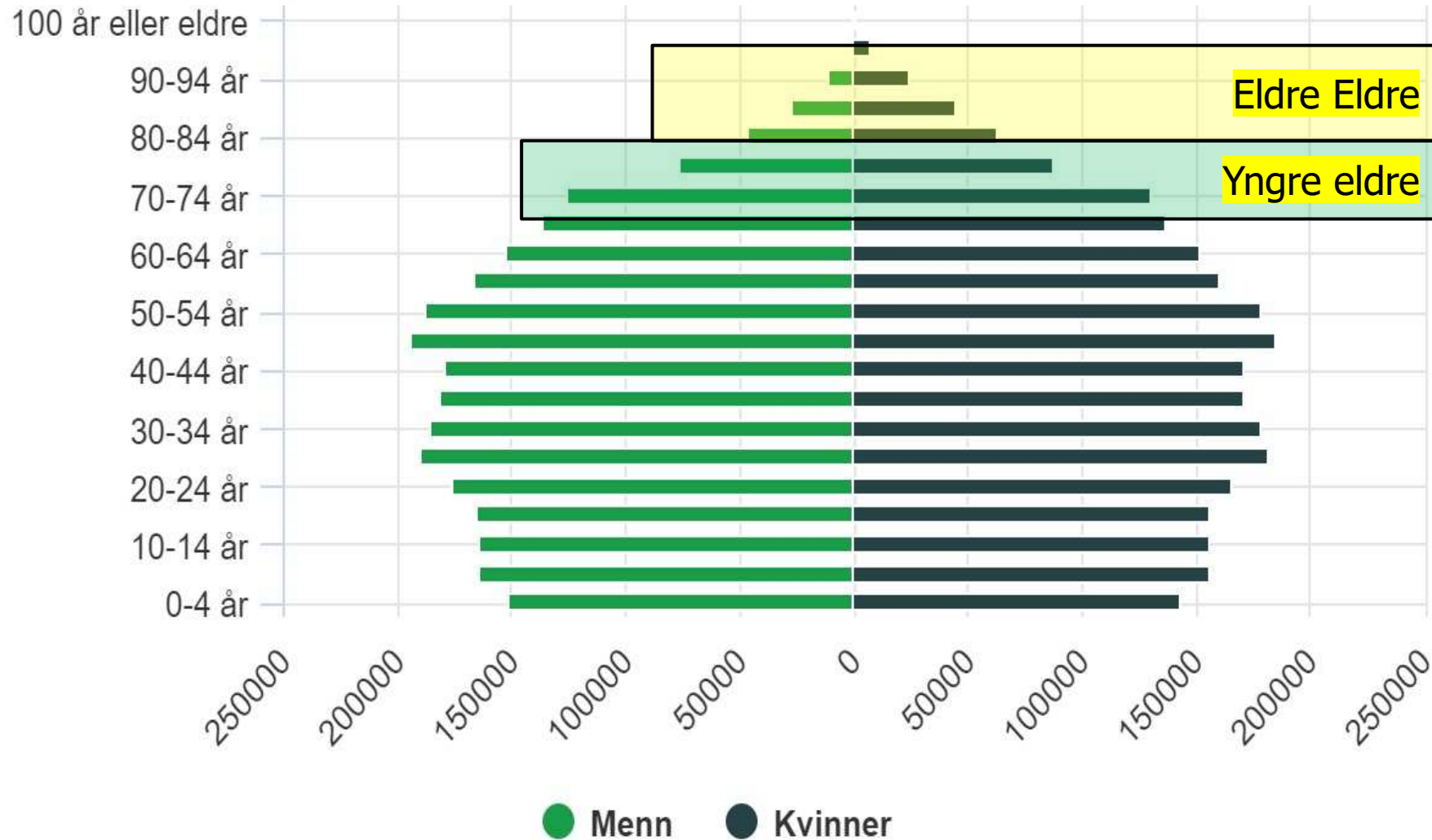
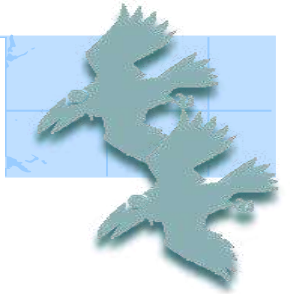

Menn

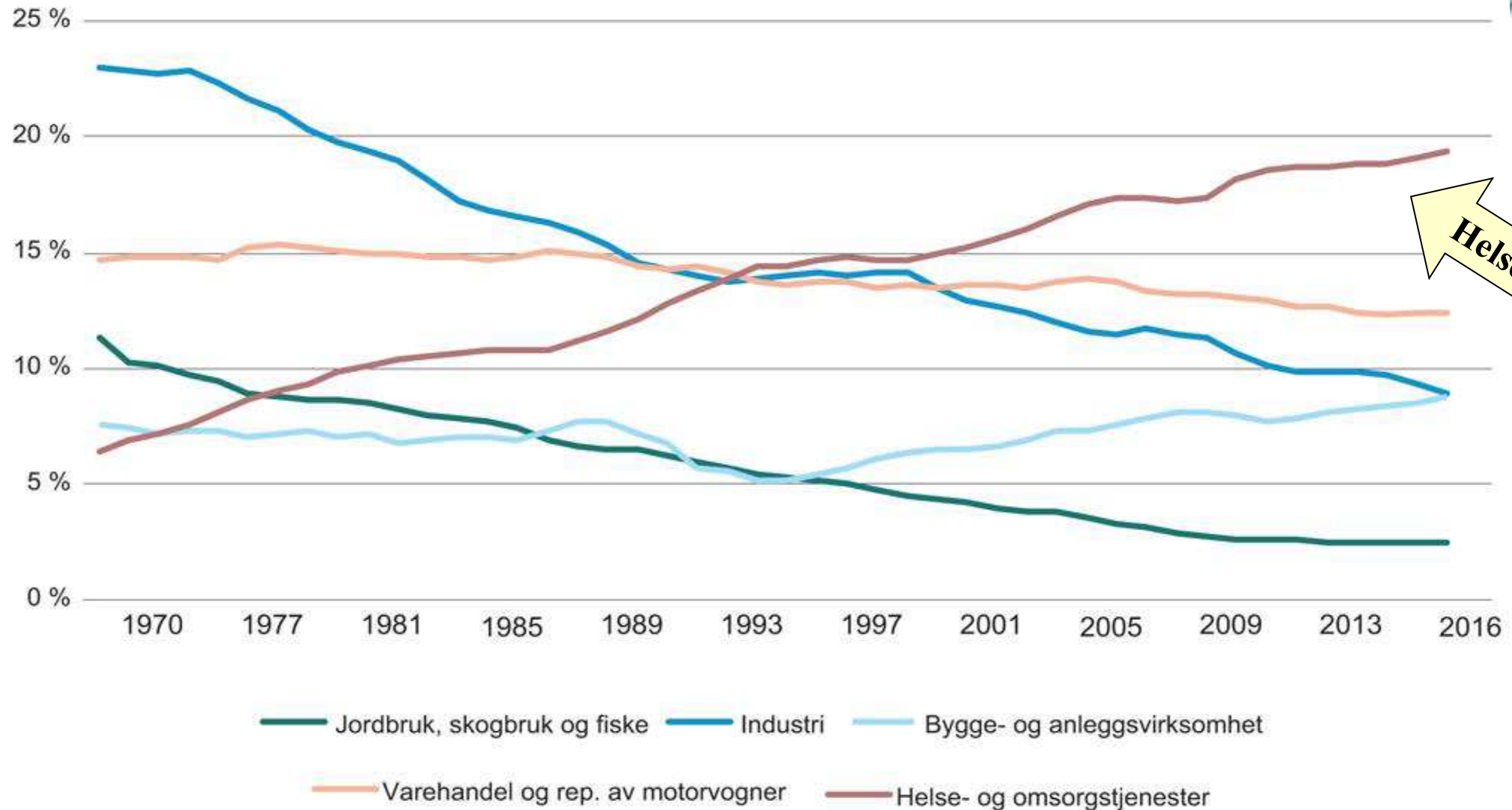
Figur 5. Befolkningspyramide 2020

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Syssetting i sektorer

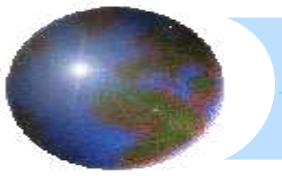
Helse Omsorg

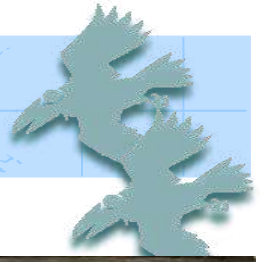
Personalet i pleie og omsorg

- ✚ Jobber mye deltid
- ✚ Trapper tidlig ned
- ✚ Søker andre jobber?
- ✚ Ønsker mer heltid!
- ✚ 10-15 % innvandrere.
- ✚ Dårlig tid? = Dårlig omsorg!
- ✚ TID = Kvalitet
- ✚ Organisere bedre?

Hva er omsorgsetikk?

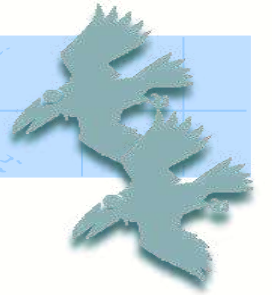

- ✿ Oppmerksomhet
- ✿ Ansvarsfølelse, ikke bare pliktfølelse...
- ✿ Lyttende, respektfull, tillitsvekkende.
- ✿ Empati, innlevelse
- ✿ Reaksjonsevne, responsiv, proaktiv,
- ✿ Kompetanse til å hjelpe på en god måte
- ✿ Åpen for mangfold, solidarisk, empatisk

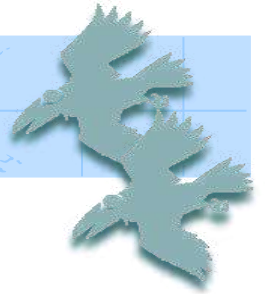
ABC: Activity , Belonging, Committment

***Gjør noe meningsfylt og aktivt,
sammen!***

Ladesletta Helse og Velferds-Senter

Torill Rugelsjøn

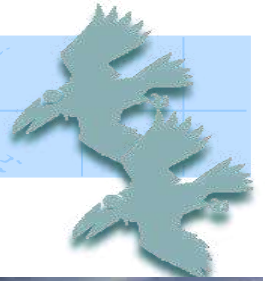

SENTRUMS HAGEN

MORGENSTJERNEN
TRIVSELBOLIG

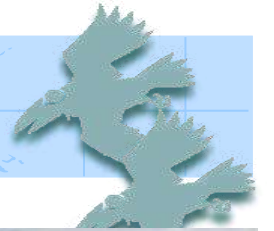

Vi har gitt det navnet «Trivselsboliger». En trivselsbolig er en selveierleilighet, men har fellesfasiliteter og tjenester tilrettelagt for ***et aktivt, sosialt og trygt liv.***

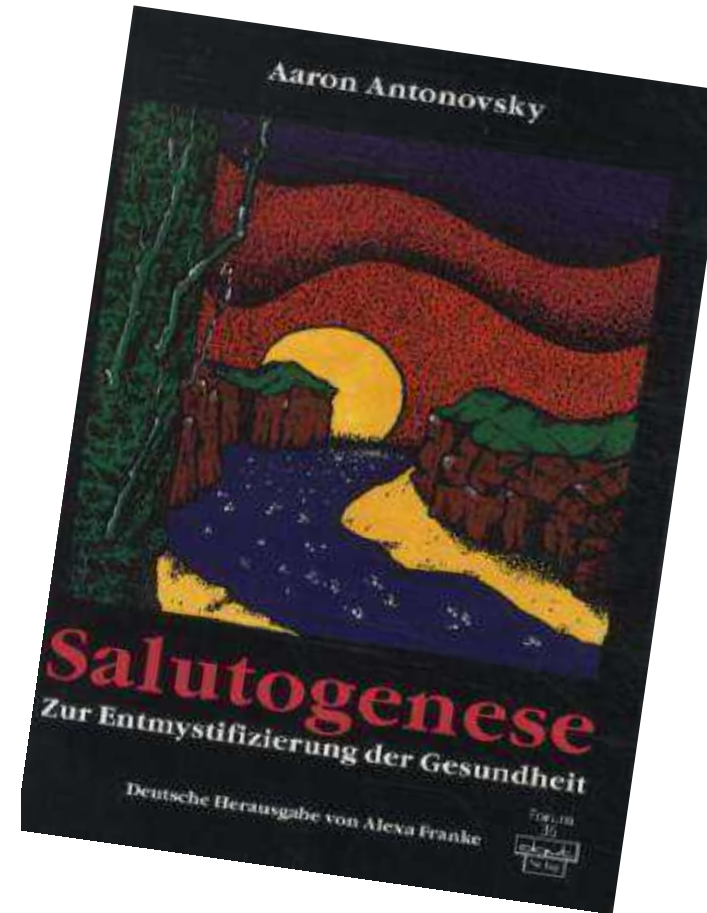

Sosial bærekraft, - i felleskap?!

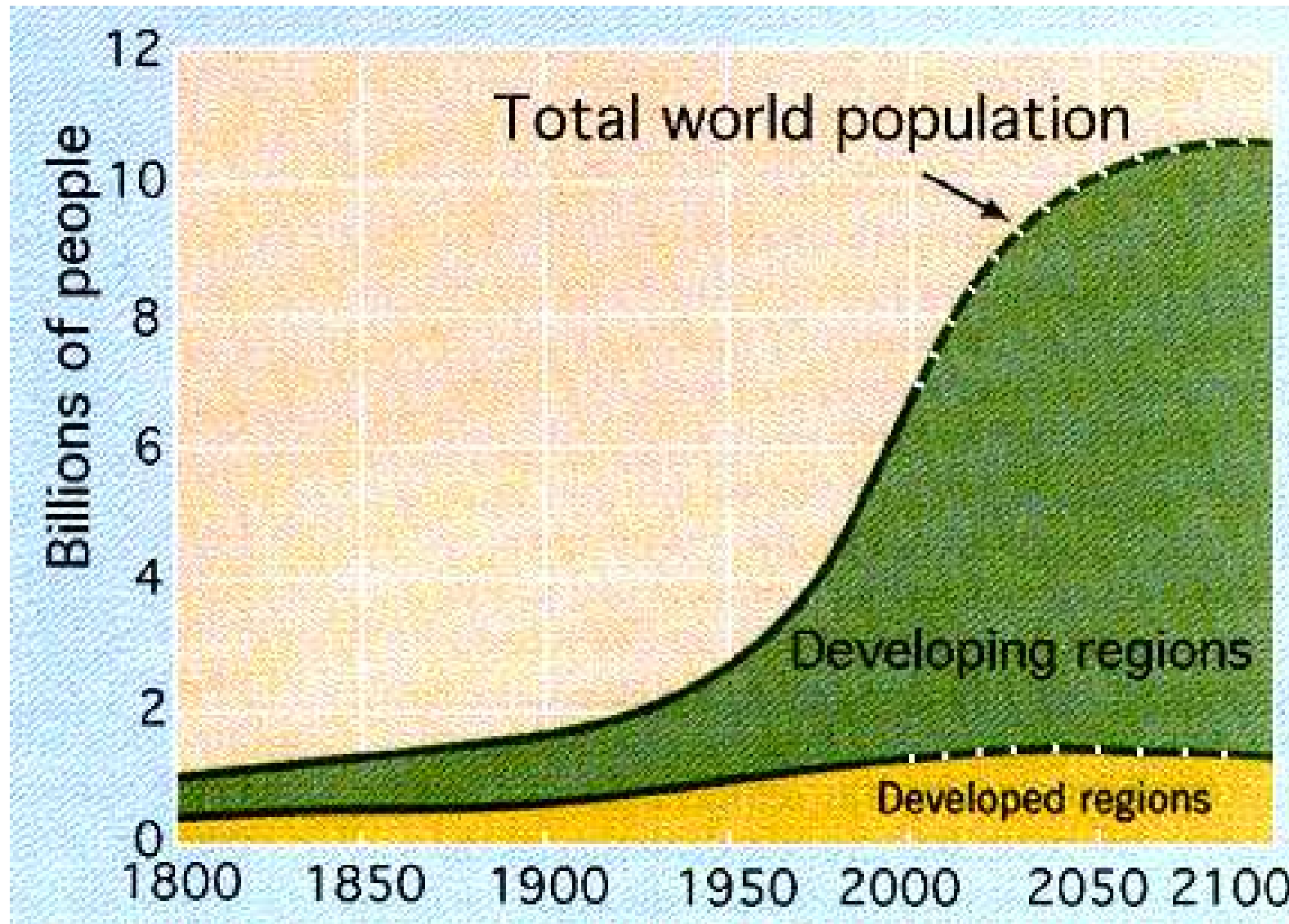
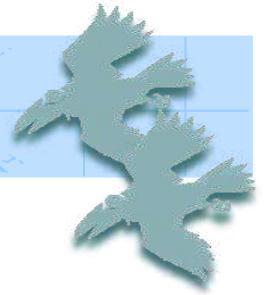

Helsens «Grunnstoffer» bygger helse

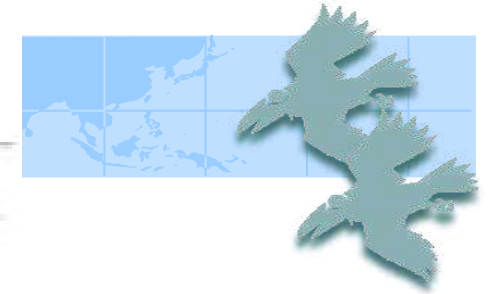

2 mrd nye mennesker mot 2050?

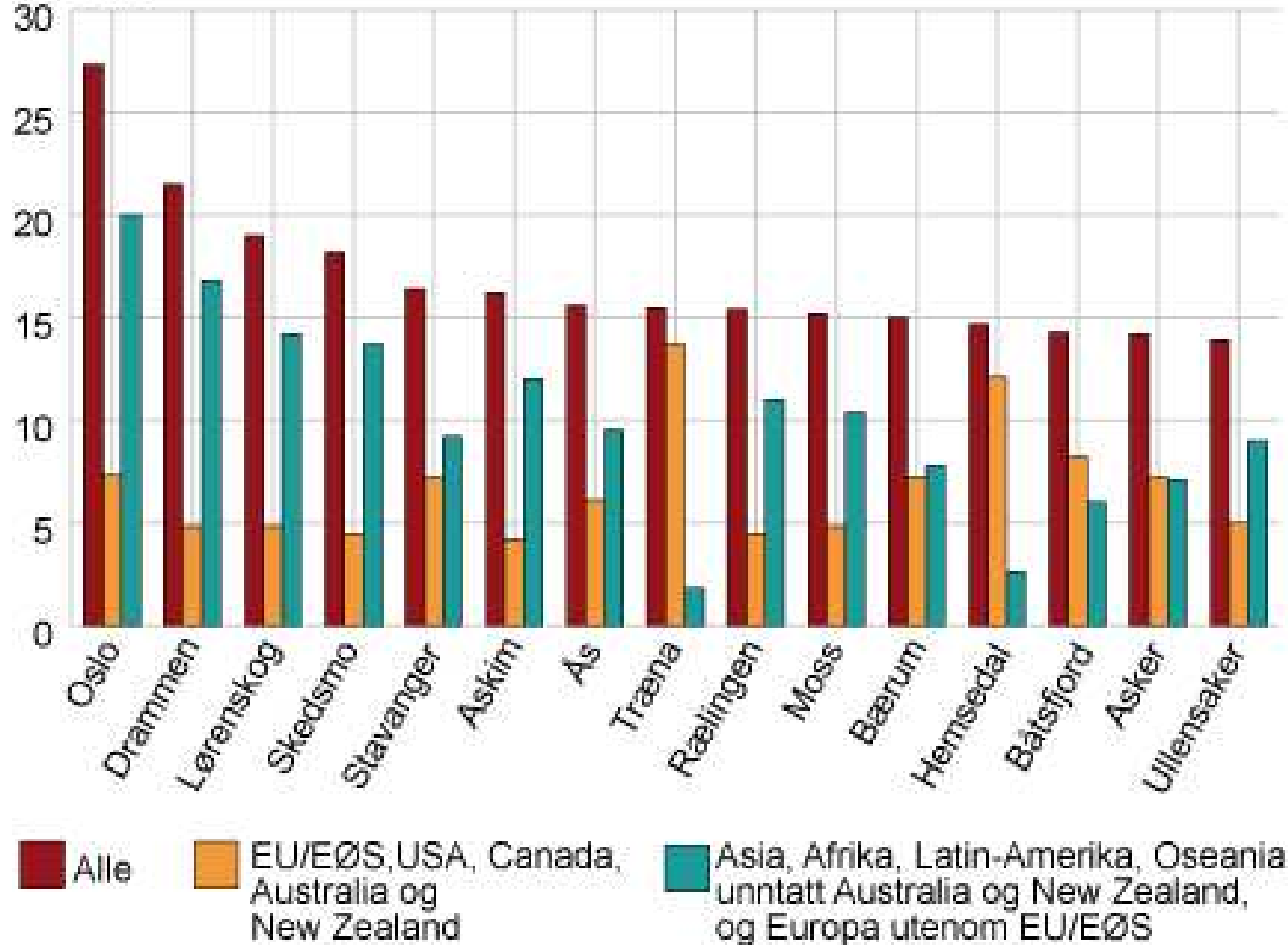

De 15 kommunene med høyest andel innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre. Prosent. Rettet 3. mai 2010 kl 07.46.

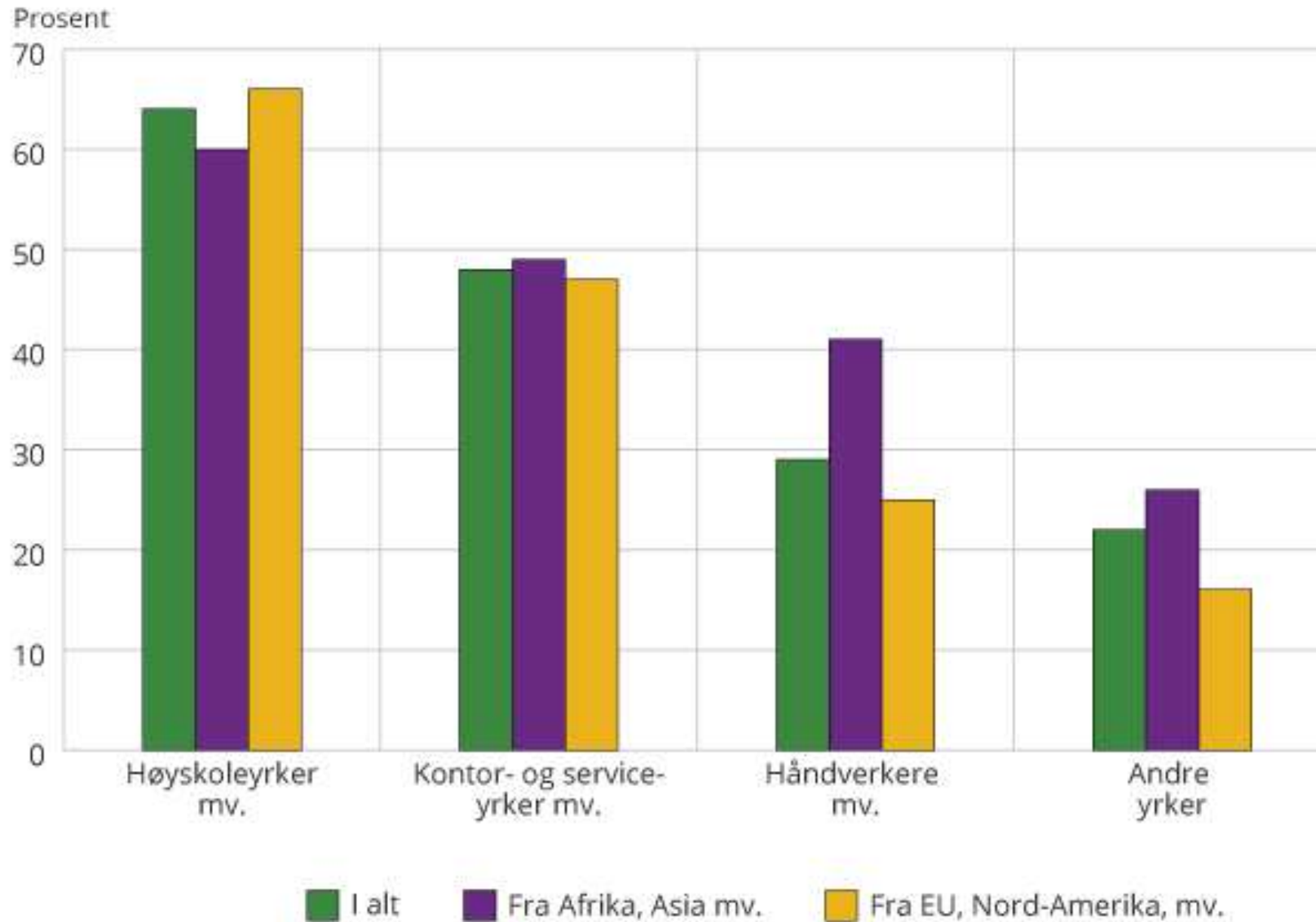
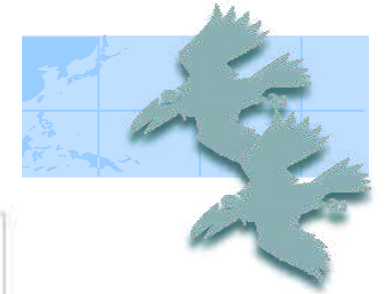

Prosent

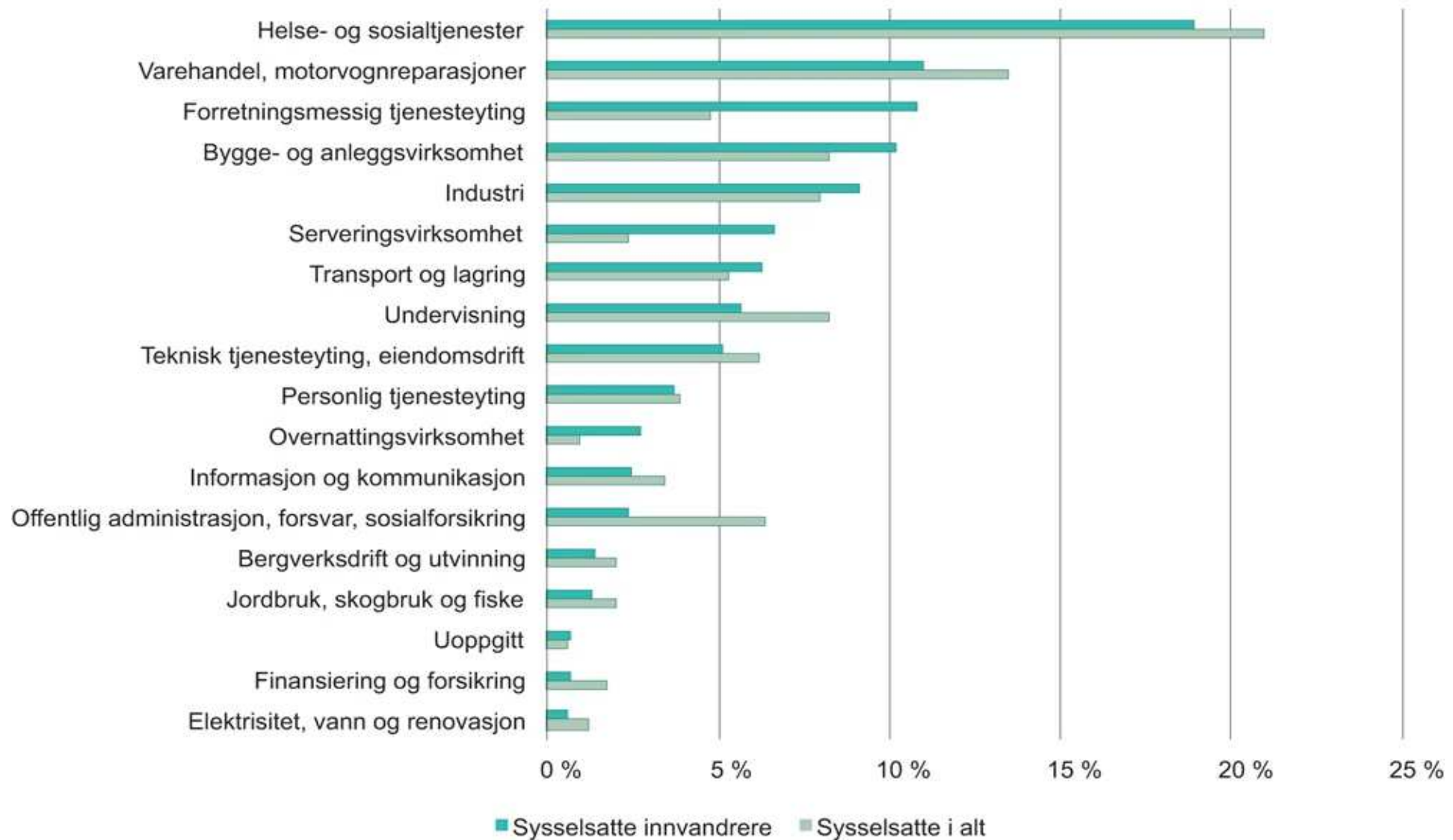
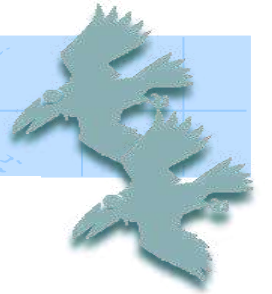
Innvandrere som snakker svært godt norsk, etter landbakgrunn og yrke. 2014

Kilde: Arbeidskraftundersøkelsen, tilleggundersøkelse om innvandrere på arbeidsmarkedet, Statistisk sentralbyrå.

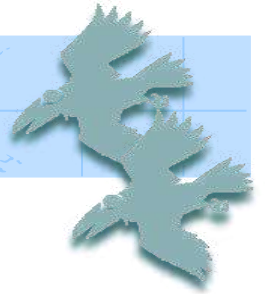

Innvandrere bidrar likt som alle

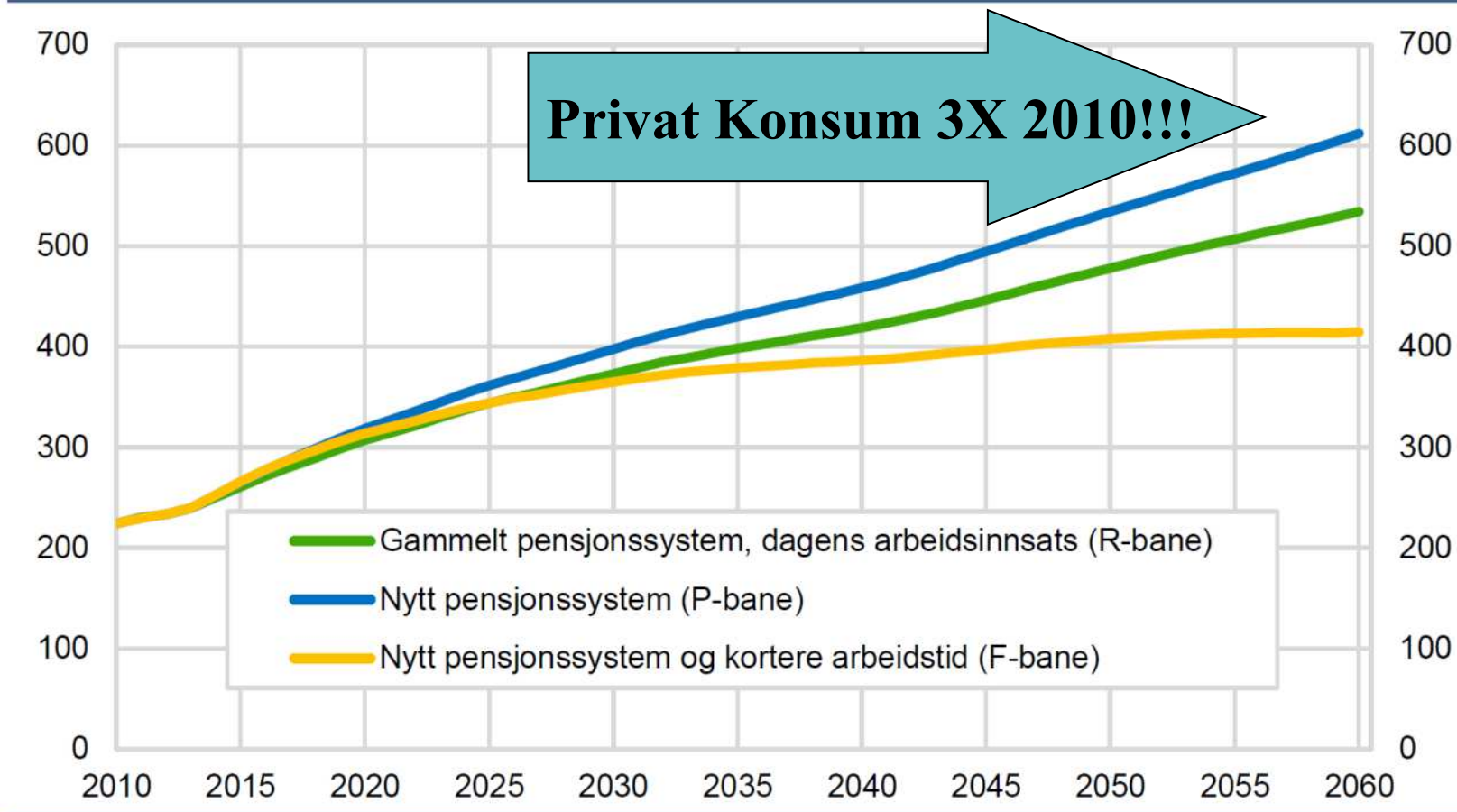

Perspektivmelding for Norge 2013

Figur 9. Realvekst i privat konsum per innbygger i tre vekstbaner. 1000 2010-kroner

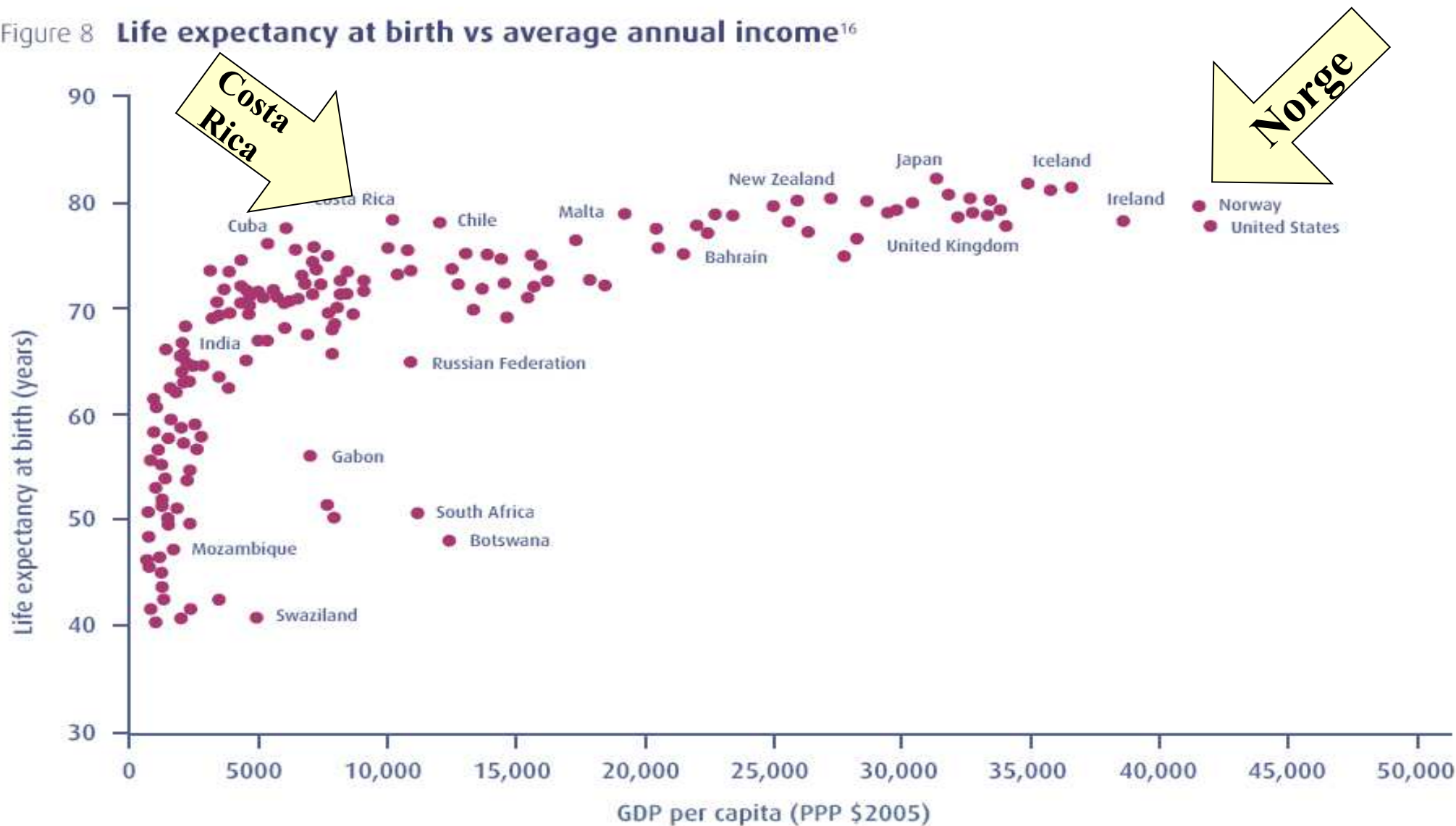
6 timers dag!

Blir vi friskere av å være rike?

Figure 8 Life expectancy at birth vs average annual income¹⁶

Blir vi lykkeligere av å være rike?

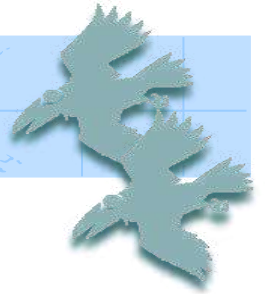
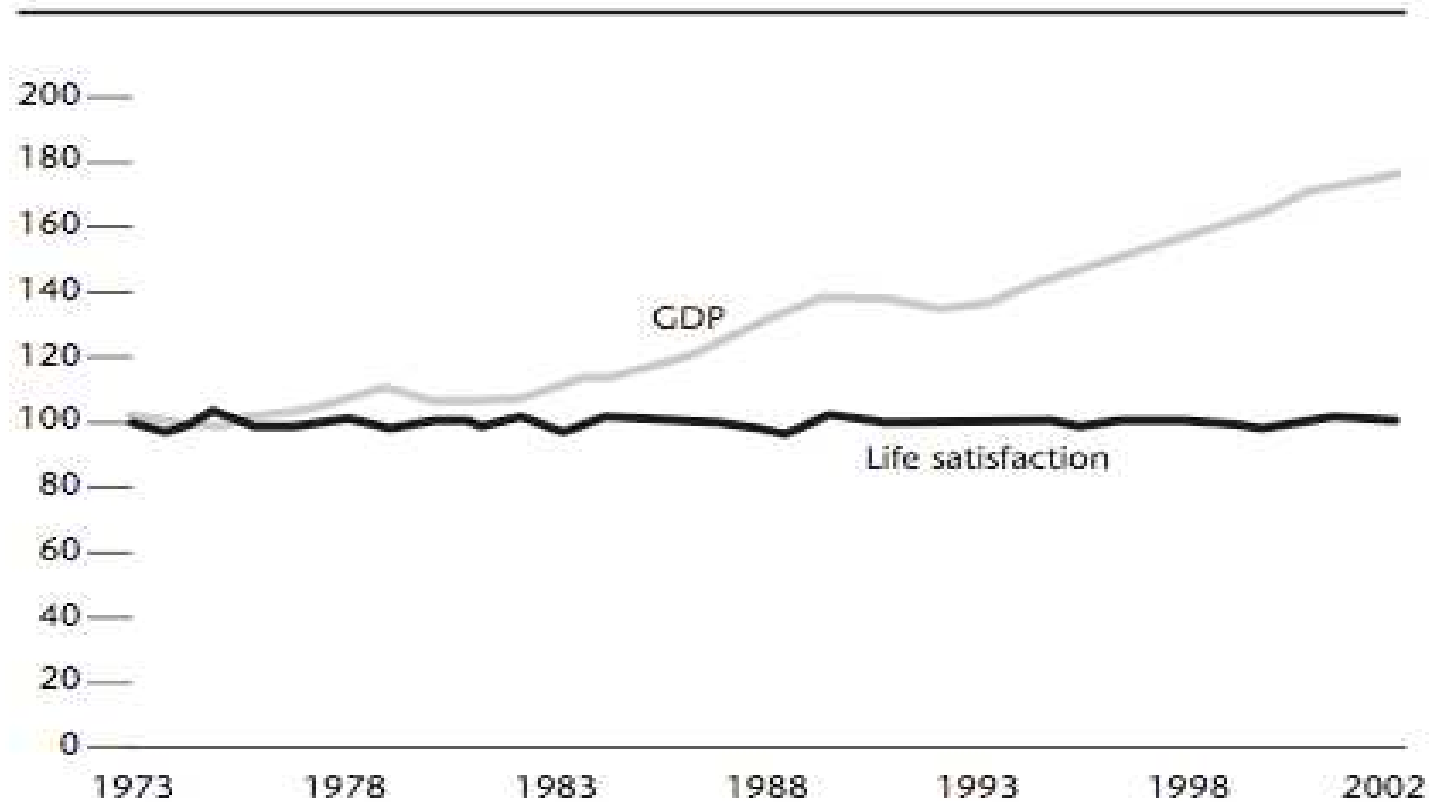

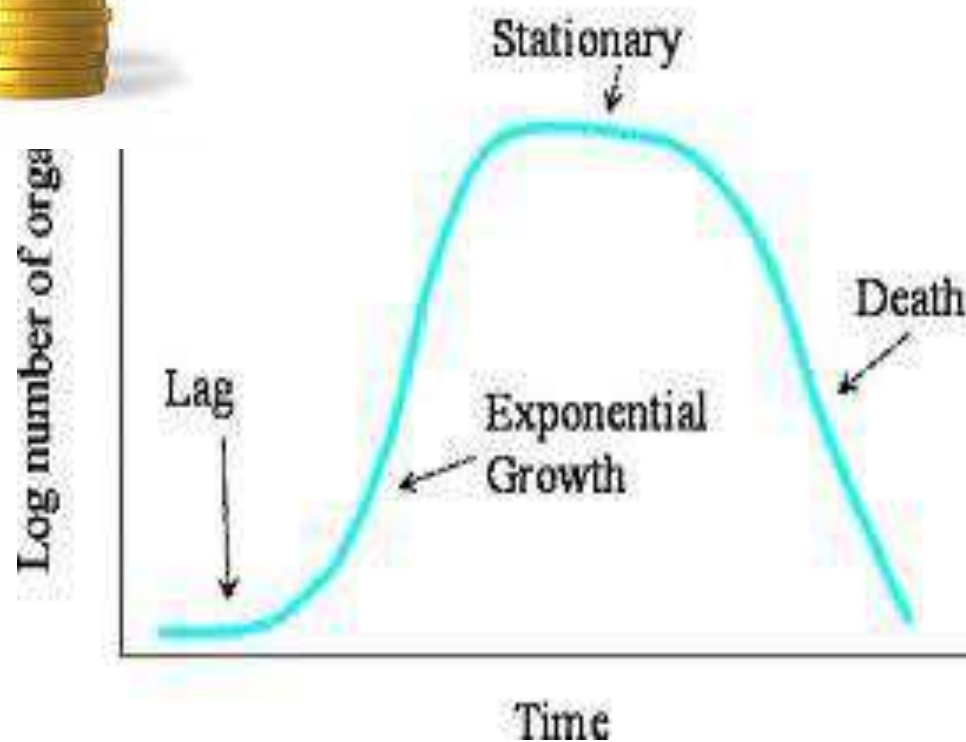
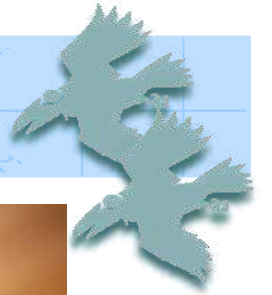
Figure 1 UK life satisfaction and GDP, 1973–2002
1973 = 100

Source: NEF (2004)

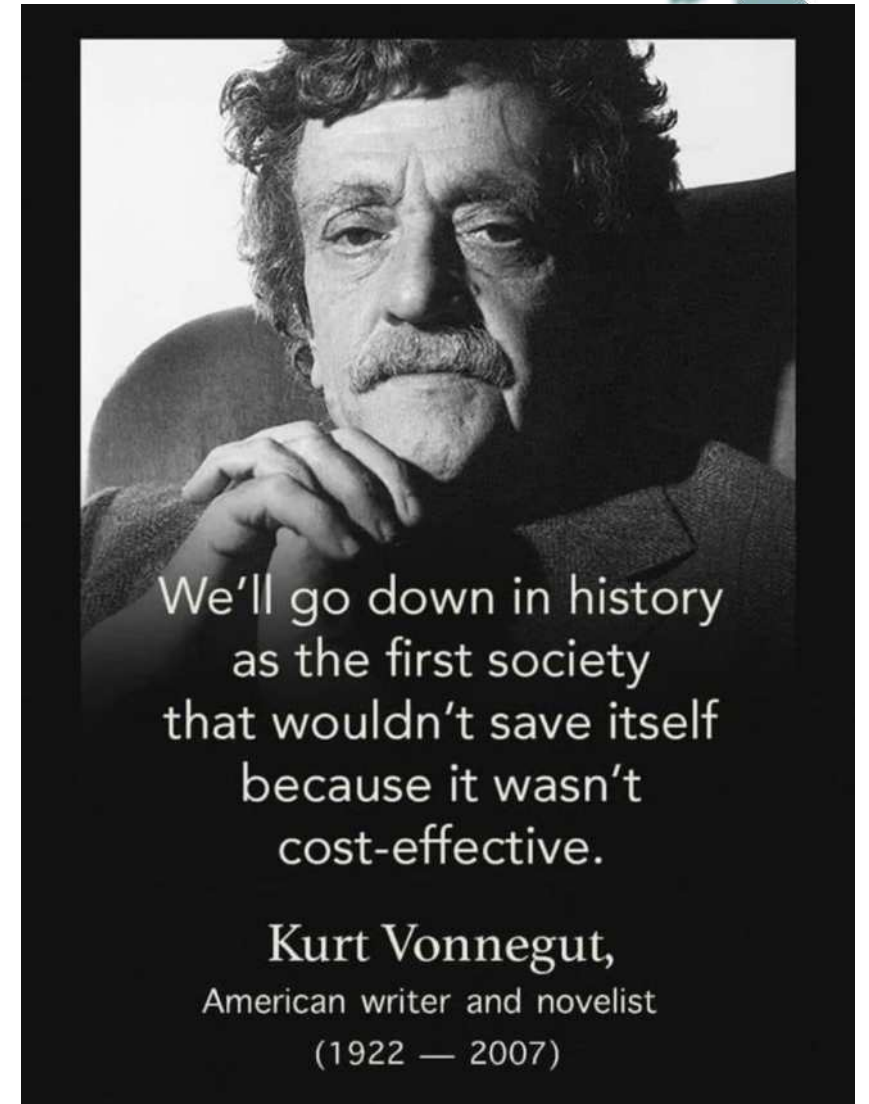
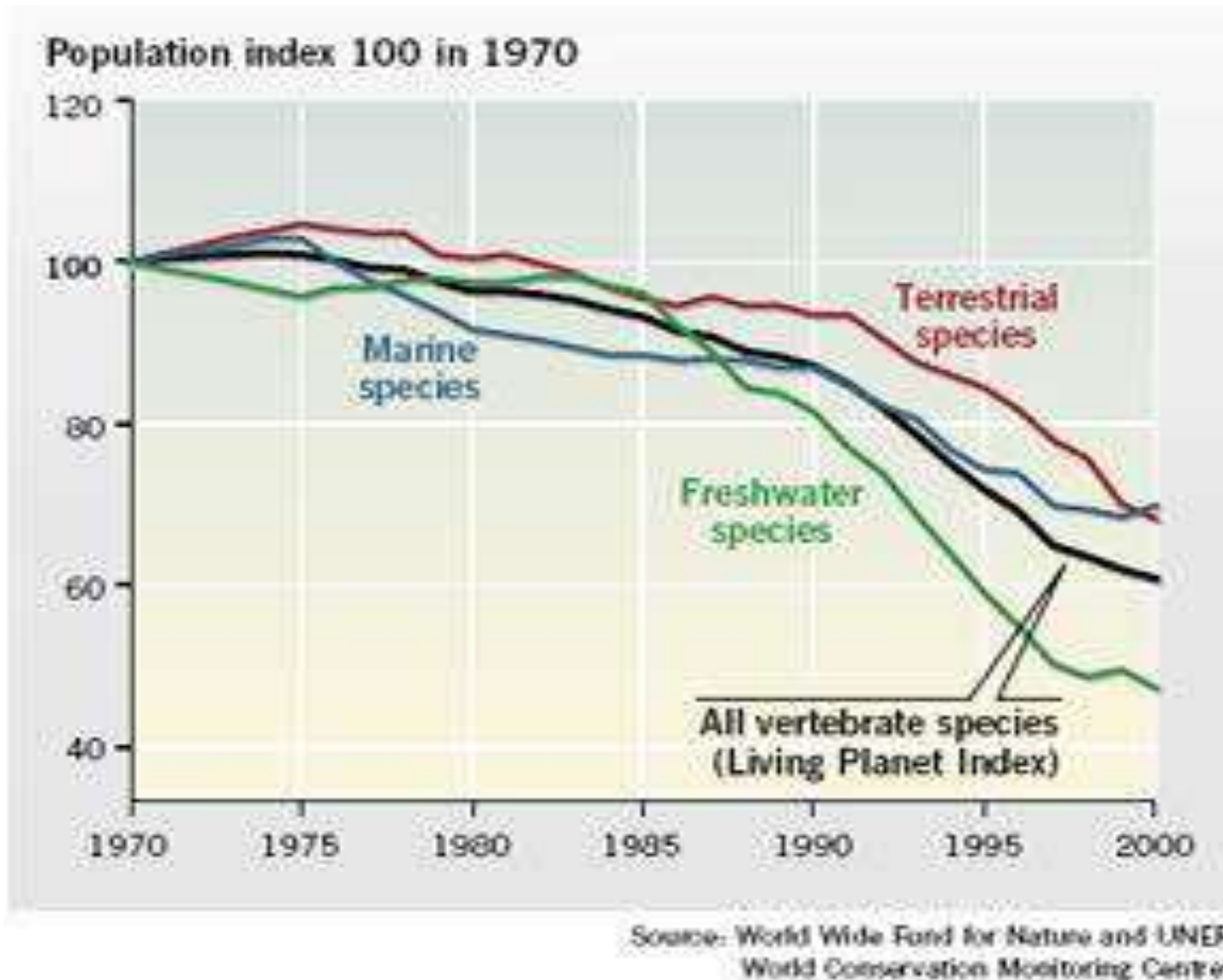

Vekst eller tilpasning?

Vår vekst, naturens død

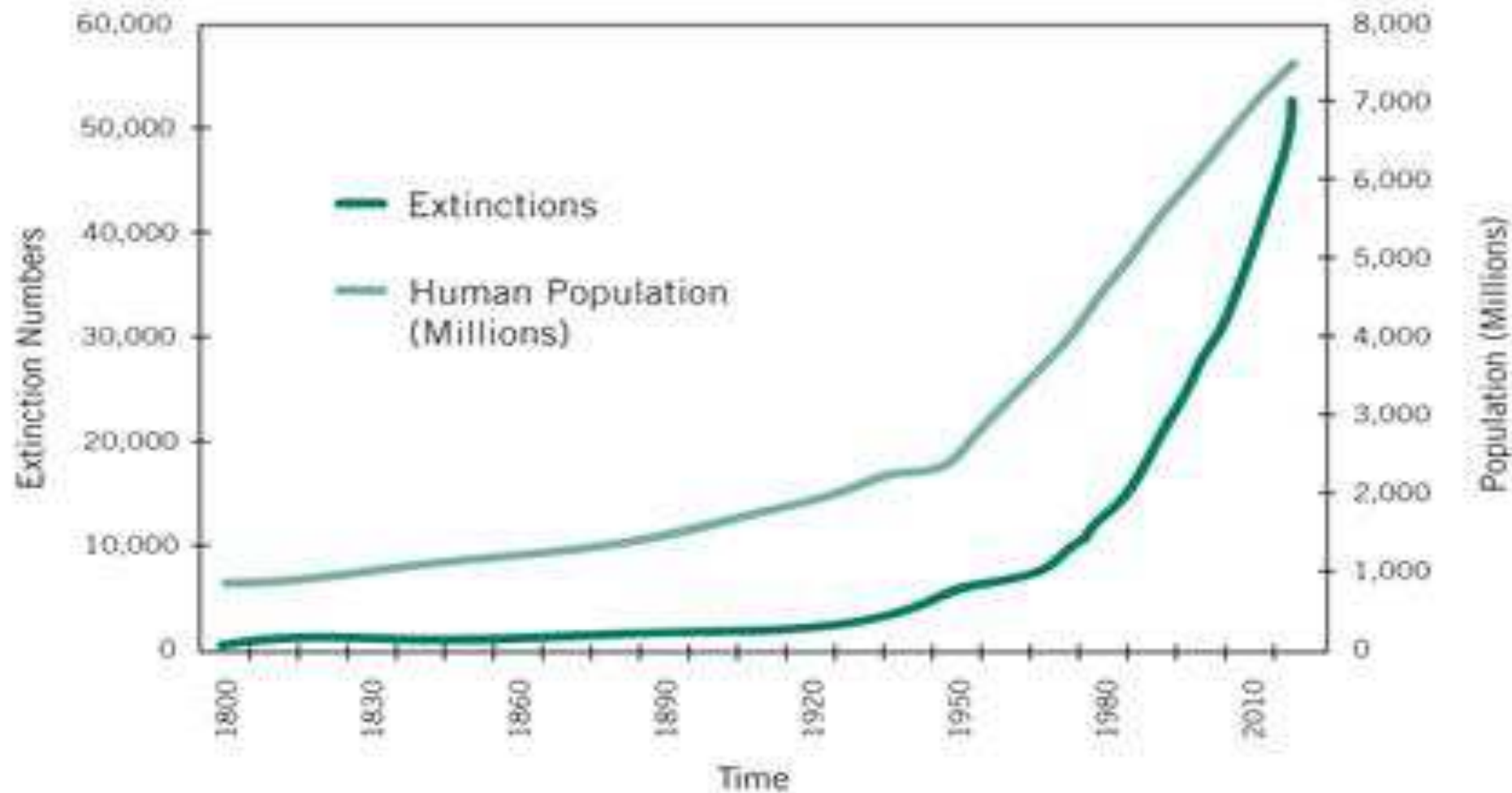

Vår velferd, andres nød

Species Extinction and Human Population

Graph source: USGS

Klima: Kollaps eller kontroll?

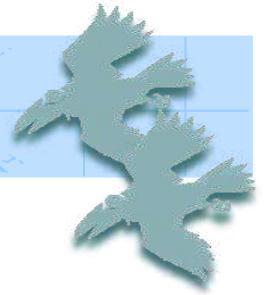
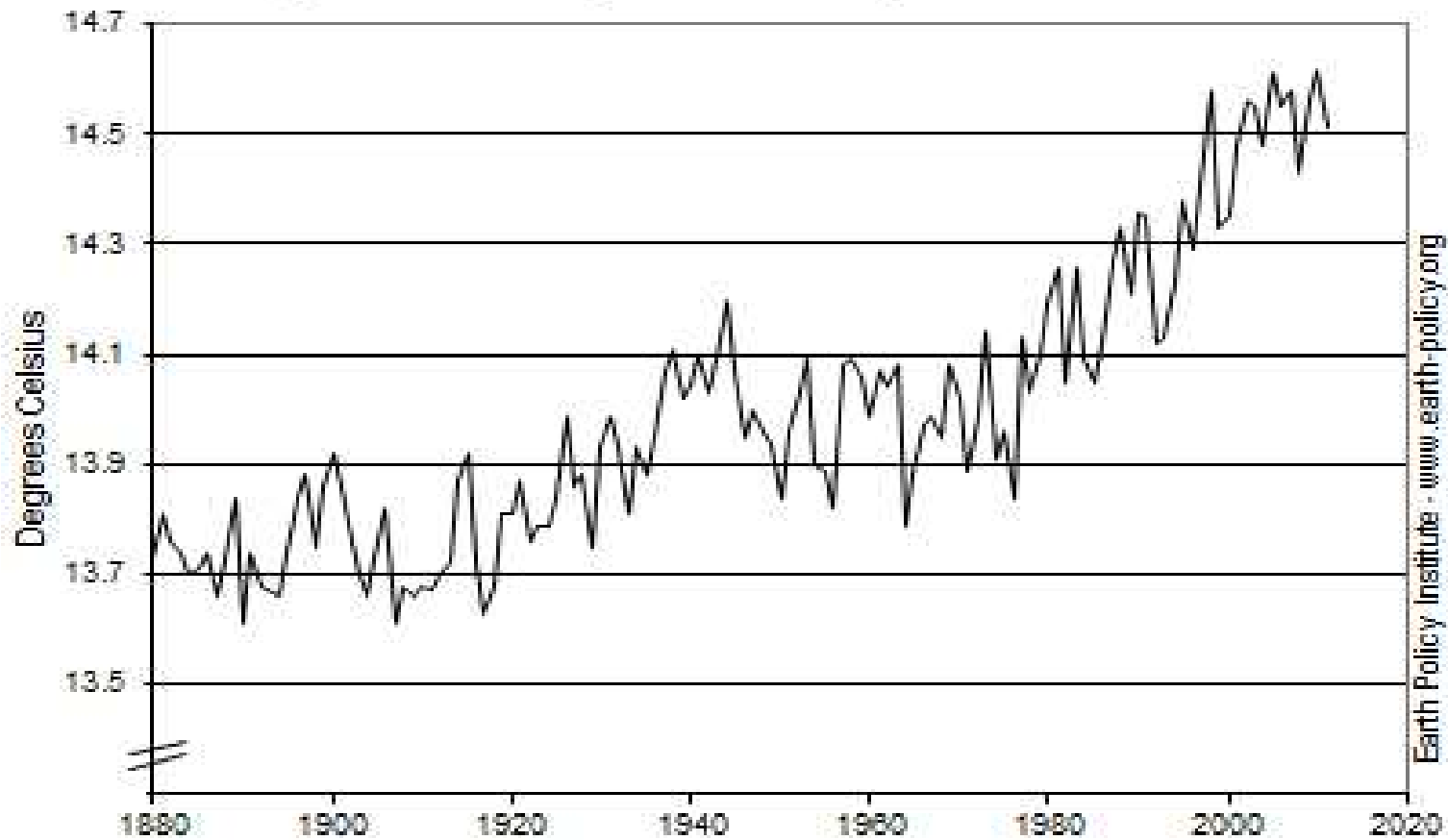

Figure 8-1. Average Global Temperature, 1880-2011

Source: NASA GISS

tion by 2039. It has already started as we see

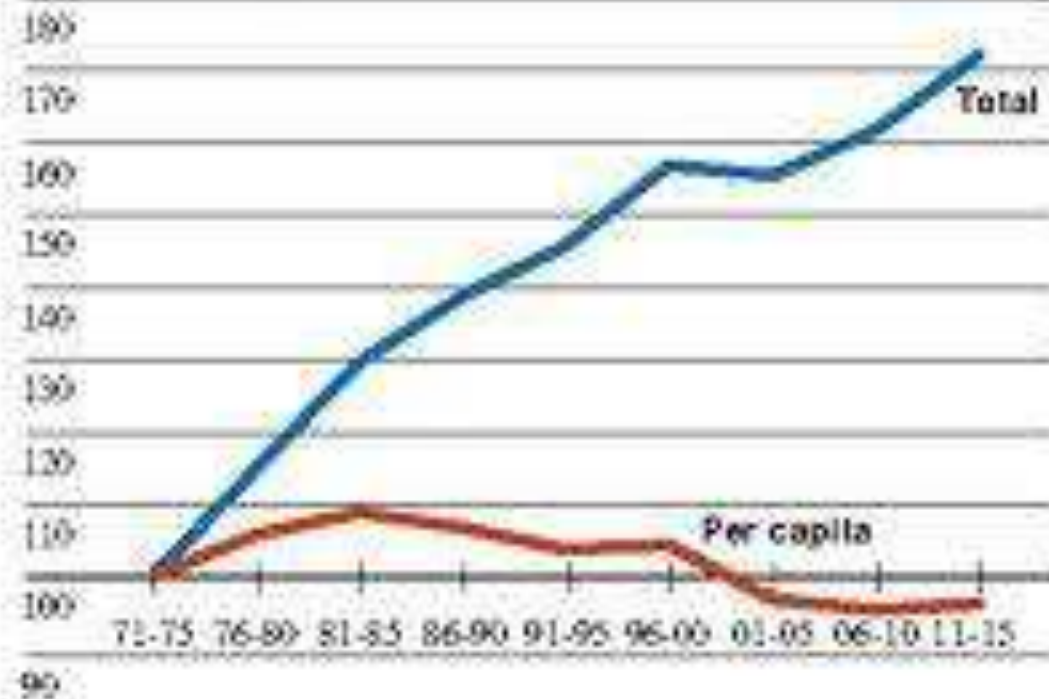

Verdens matavareutfordringer

Global Grain Production: 1971-2015

Index: 1971-75=100

Sources: International Food Policy Research Institute, October 1999, US Bureau of the Census, and CIA.

DI Design GmbH 2015/01/09 09:00

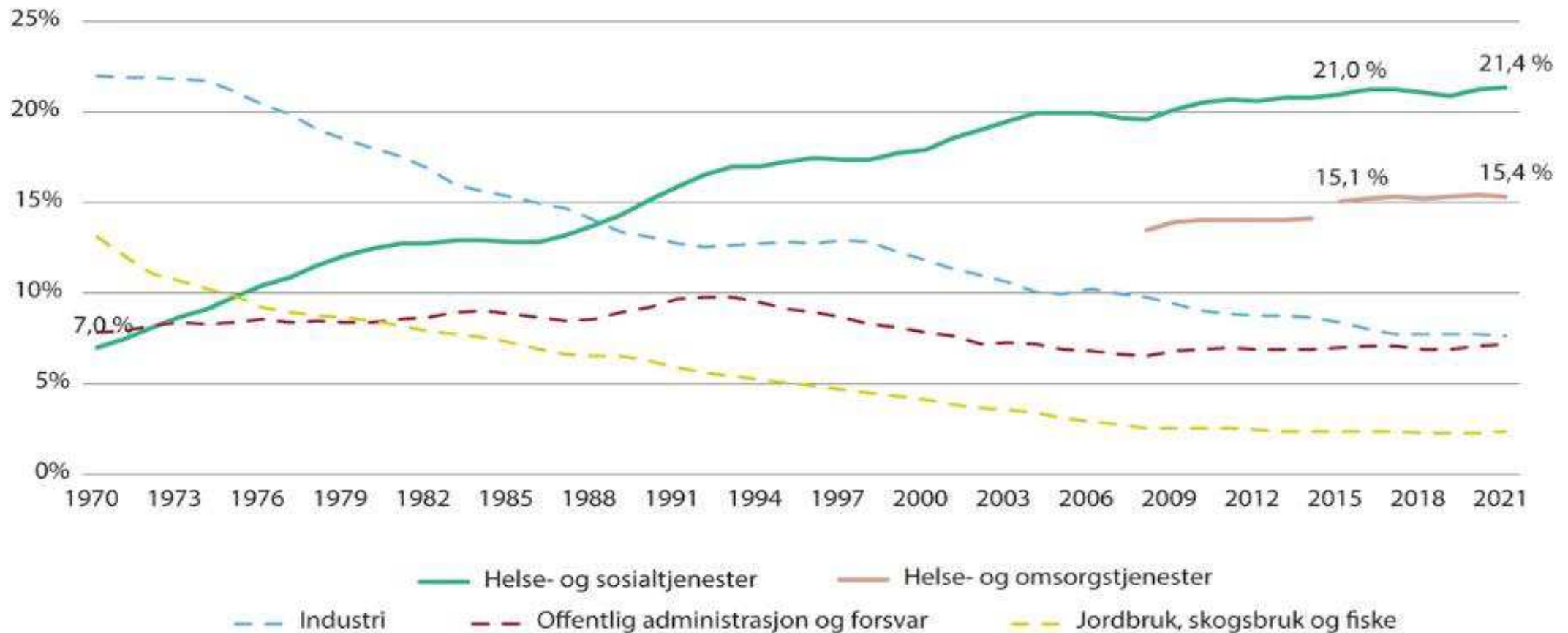
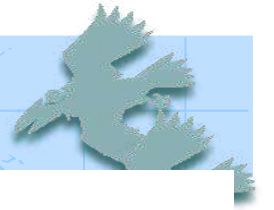
Helsetjenester er bra for økonomien

- ✚ Arbeidsintensiv sektor
- ✚ Lav kapitalkostnad pr ans
- ✚ Kunnskapsintensiv
- ✚ Omsorgskrevende
- ✚ Høyt utdannete
- ✚ Lavere utdannete
- ✚ Desentraliserte jobber
- ✚ Klimavennlige jobber
- ✚ **HØY VERDISKAPNING!**

Sysseissettingen i Helsesektoren

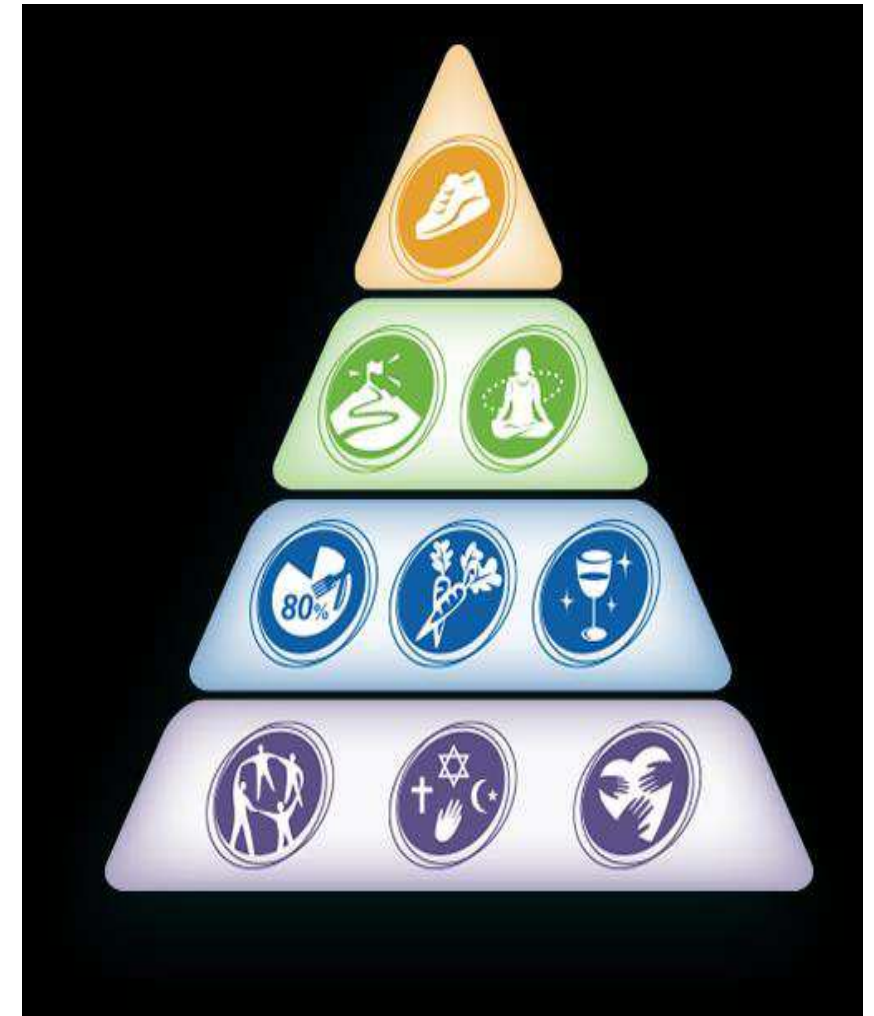
Figur 2.2 Utvikling i andel av de sysselsatte som jobber i utvalgte næringer. 1970–2021

Hva gir år til livet? - og liv til årene?

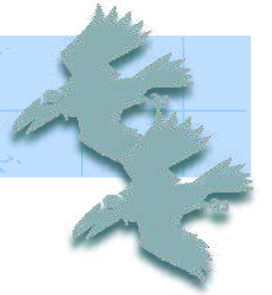

1. Naturlig bevegelse (mosjon)
2. Mening i livet, hver morgen
3. Ro deg ned, mediter, ta en siesta
4. Spis deg 80 % mett
5. Bønner er bra, men mindre kjøtt
6. Et par glass vin med mat og venner
7. Tilhørighet: Meld deg inn! Inkluder!
8. Ta vare på de nærmeste!
9. Dyrk de *gode* vennene!

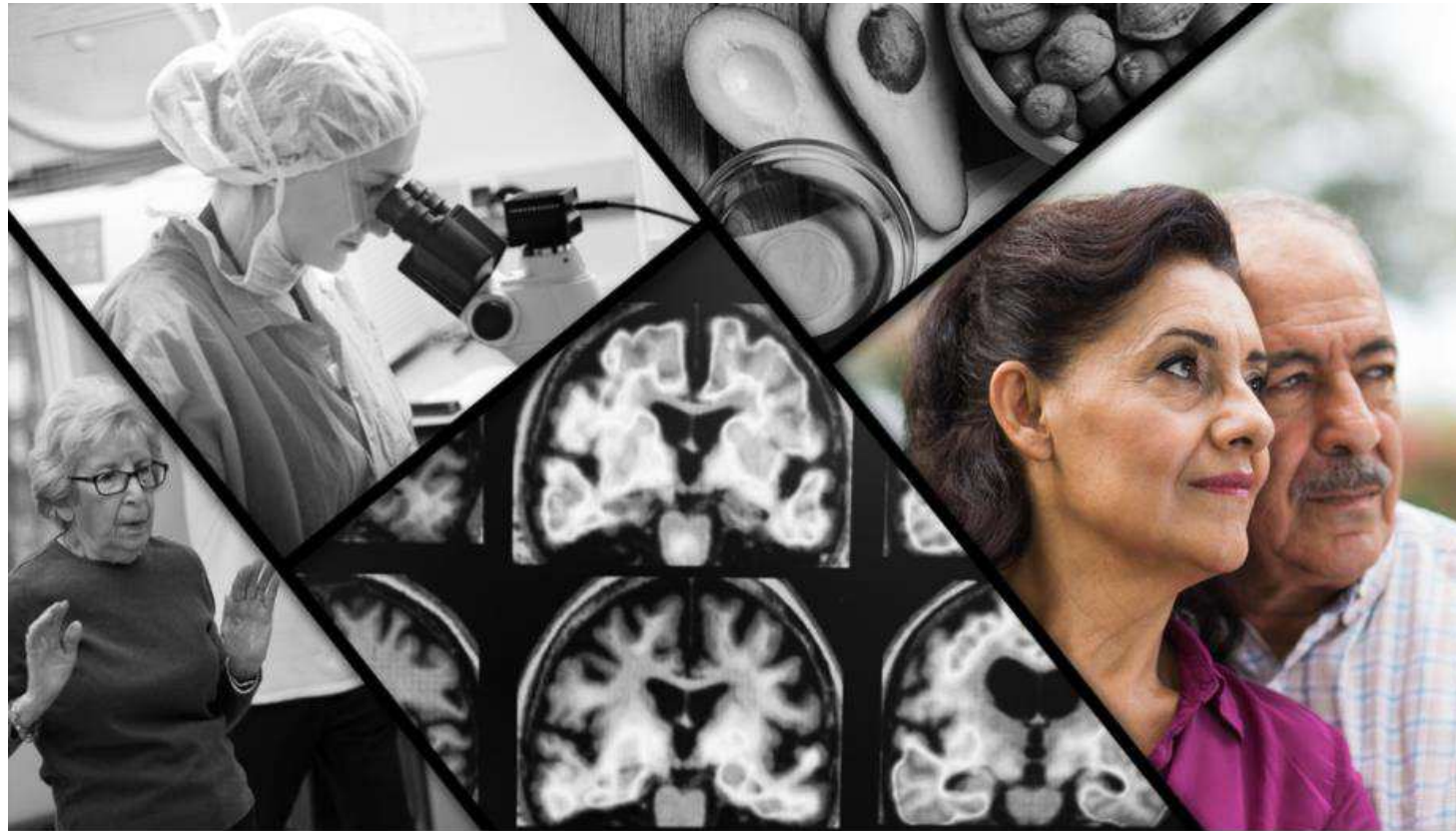

Good genes are nice, but joy is better

Harvard study, almost 80 years old, has proved that embracing community helps us live longer, and be happier.

HARVARDgazette

19 april 2023

Posten Norge

5 Viktige ting i livet

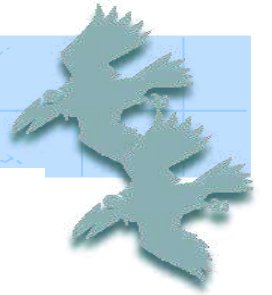

- *Relasjoner*
- *Aktivitet*
- *Oppmerksomhet*
- *Læring*
- *Gi til andre*

Helsefremmende samfunnsarbeid

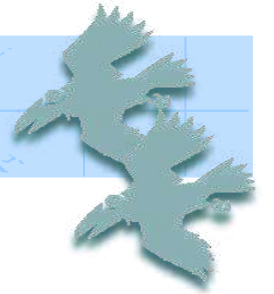

- ✿ Vær aktiv
- ✿ Bygg felleskap
- ✿ Fortsett å lære noe
- ✿ Ta vare på planeten
- ✿ Bygg lokalmiljø
- ✿ Gi og del noe

Hvordan få gjennomslag?

19 april 2023

Posten Norge

45

Isak Sellanrå eller Mor Theresa ?

“It is not in-dependence ,
But *inter*-dependence
that makes life worth living”

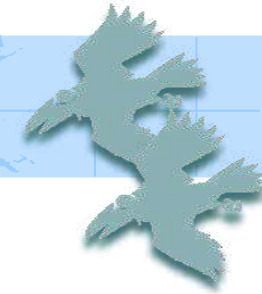
*Zygmunt Bauman; polsk sosiolog og filosof
(19 November 1925 – 9 January 2017)*

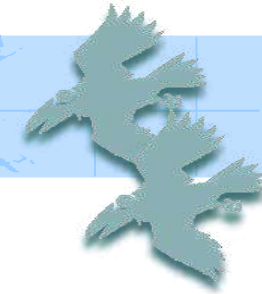

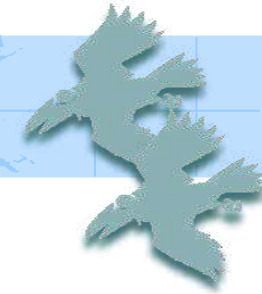
Natur, Aktivitet og Fellesskap gir helse!

Werner @Vidarshov.no 90576920

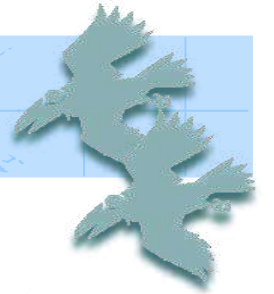
De viktige bidragene

- ✚ Å skape mestringsmuligheter
 - Rammebetingelser/kontekster
 - Personlig mestringsevne
- ✚ Å skape mestringserfaring
- ✚ Å skape inkludering
- ✚ Å skape deltakelse
- ✚ Å skape felleskap
- ✚ Å bygge solidaritet

Evolusjonær Nyskapning

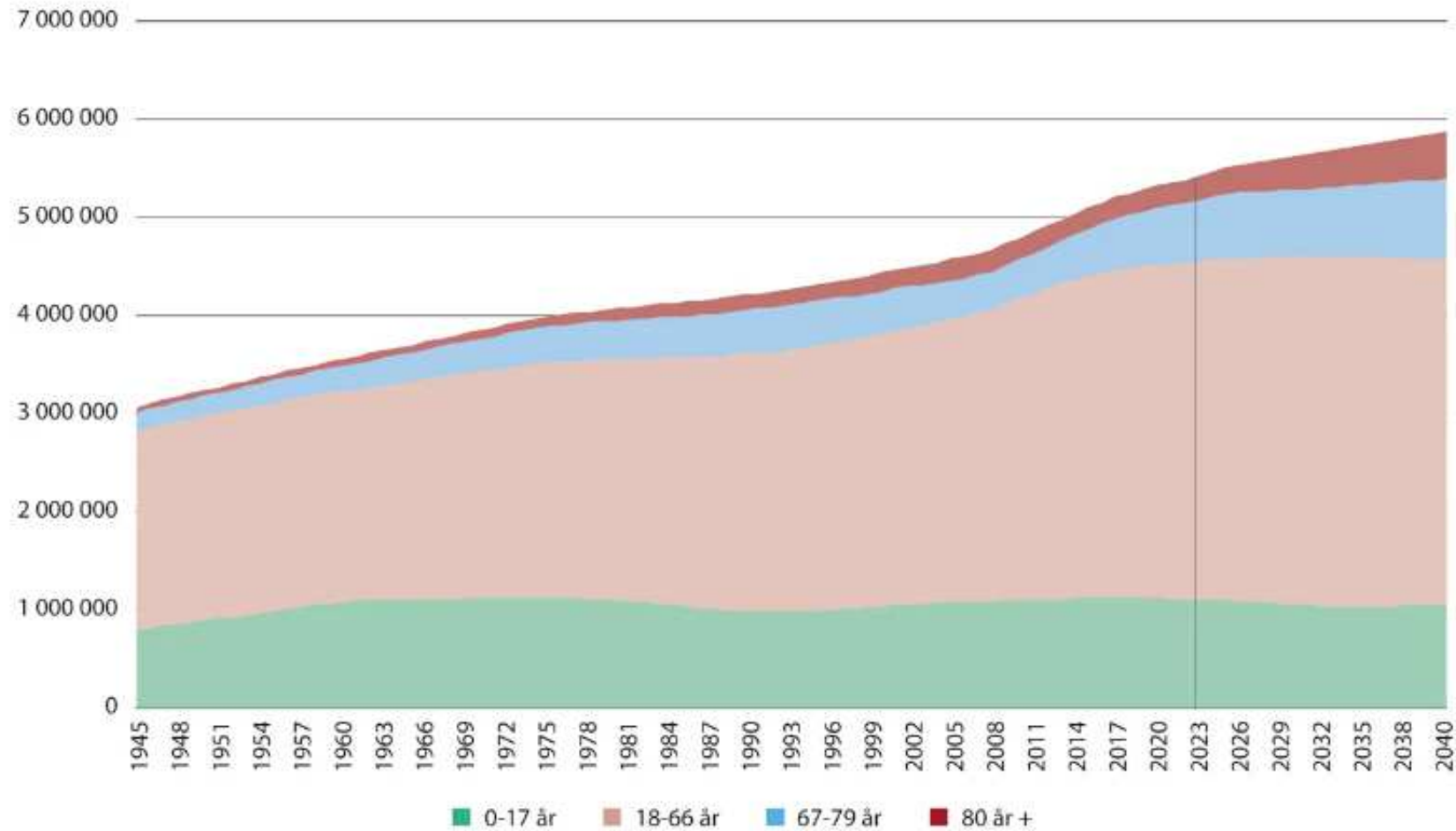
The Birth of Venus, c.1485 (detail)
by Sandro Botticelli

"...Fødselstilstanden;
- er openberringa av det verande som seier ja til noko nytt
- der ein heile tida dør og blir fødd på ny som ein annan,
- der ein heile tida prøver seg fram langs grensa til det moglege....."

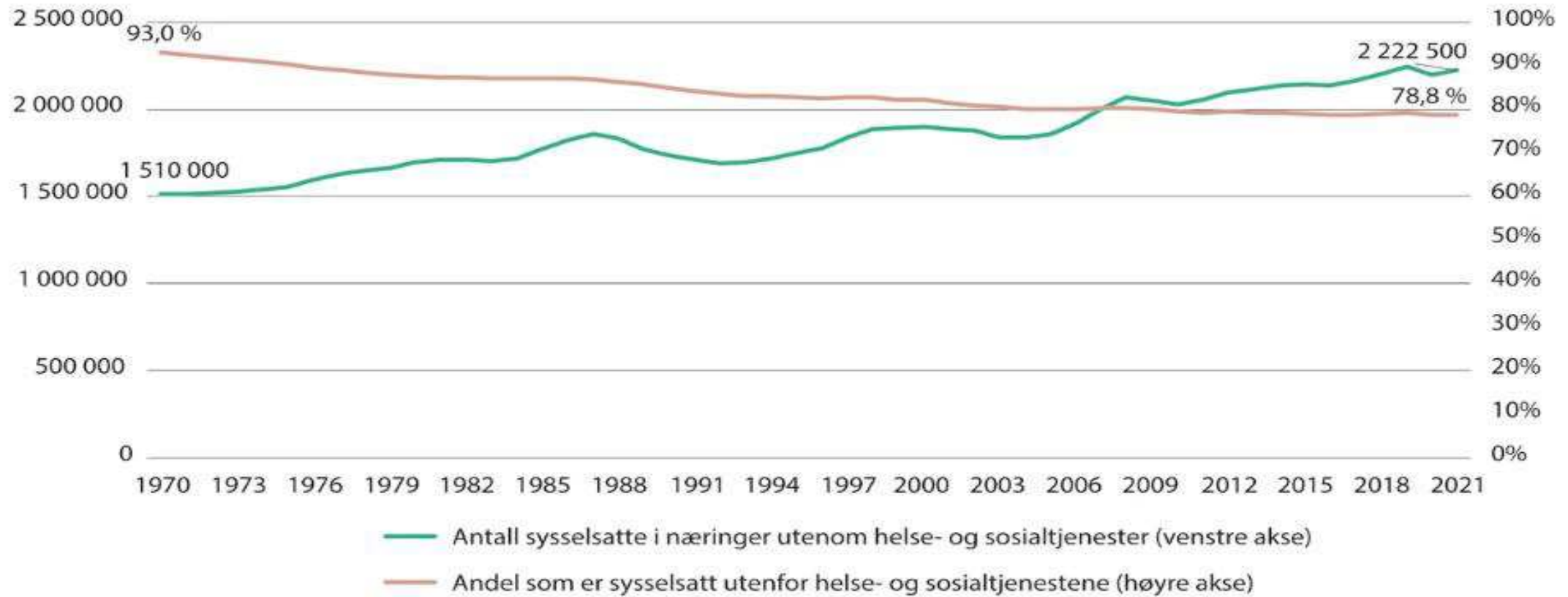
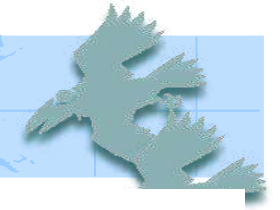
"...Fødselstilstanden bryt opp den konsoliderte institusjonen for å skape ein annan solidaritet..."

"...institusjonene frykter fødselstilstanden, same kor liten den måtte være, blir institusjonen rokka i vissa si..."

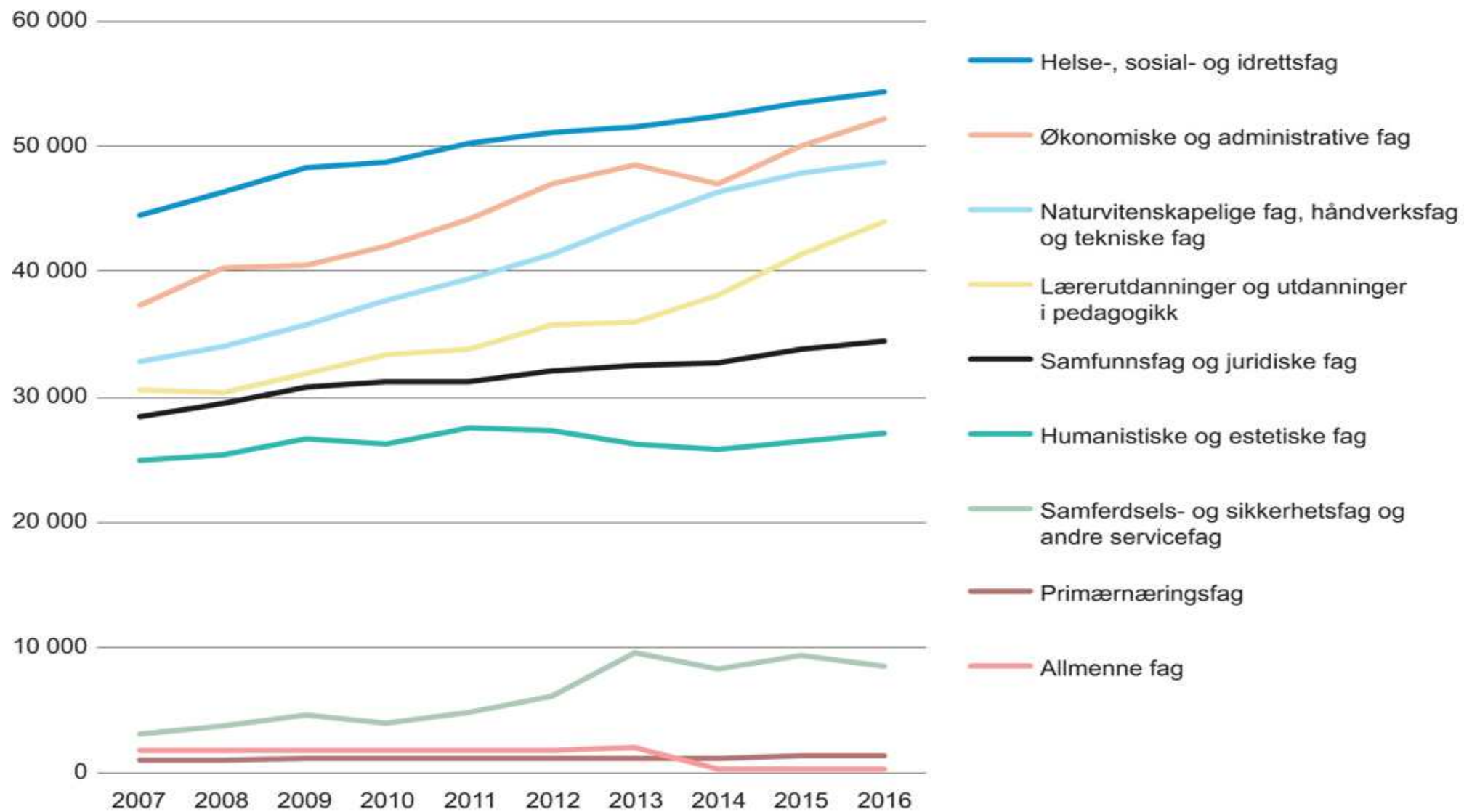
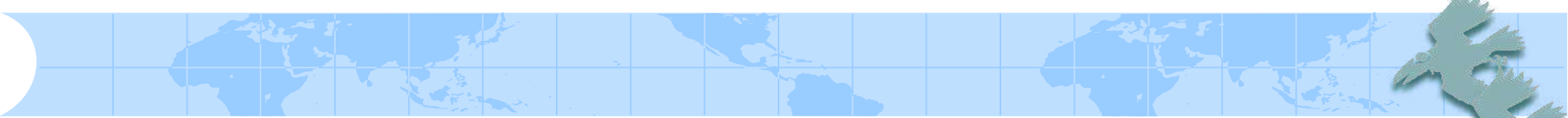
*Fra "Forelsking og Kjærleik" av Francesco Alberoni,
Italiensk sosiolog*

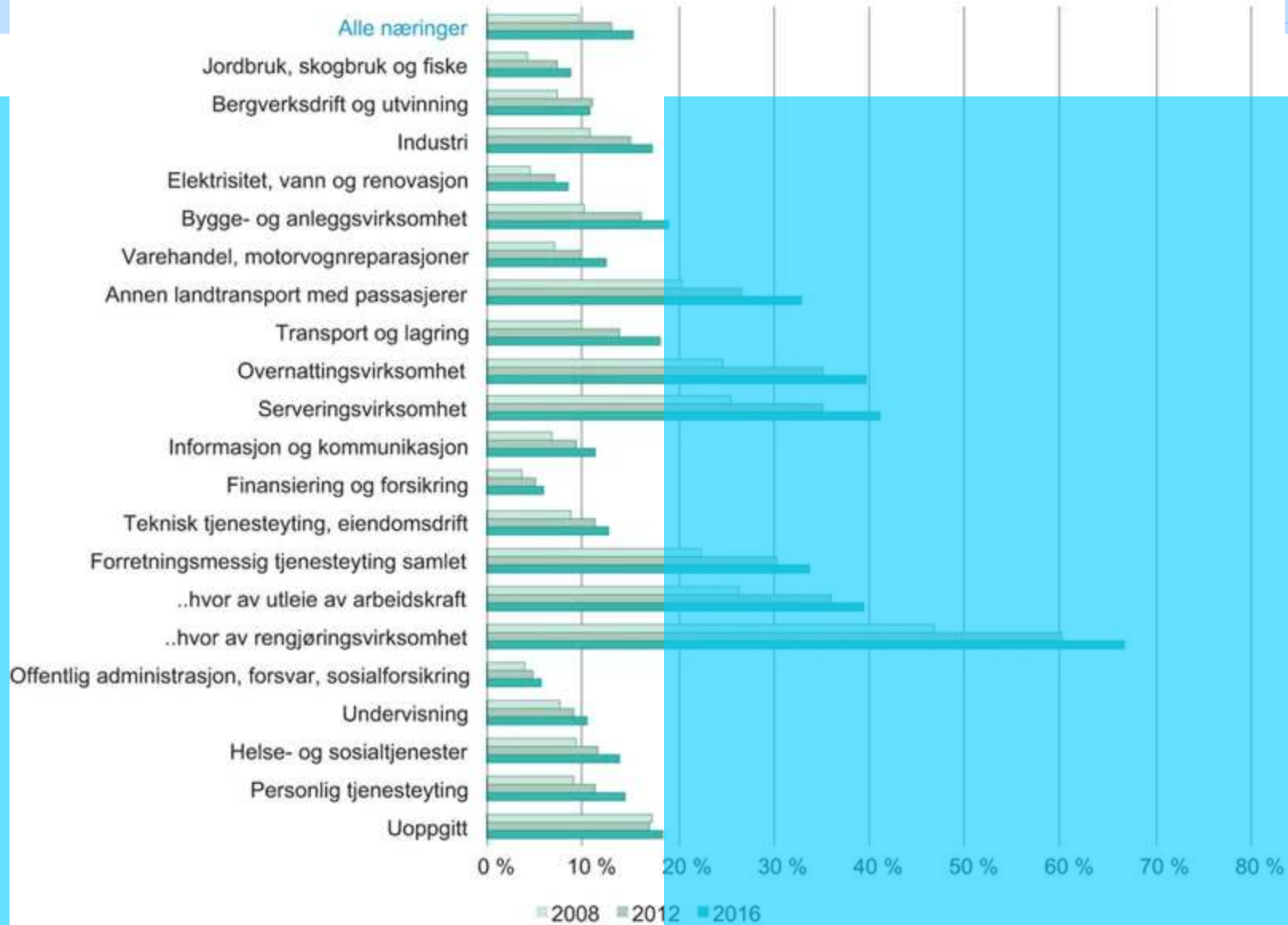

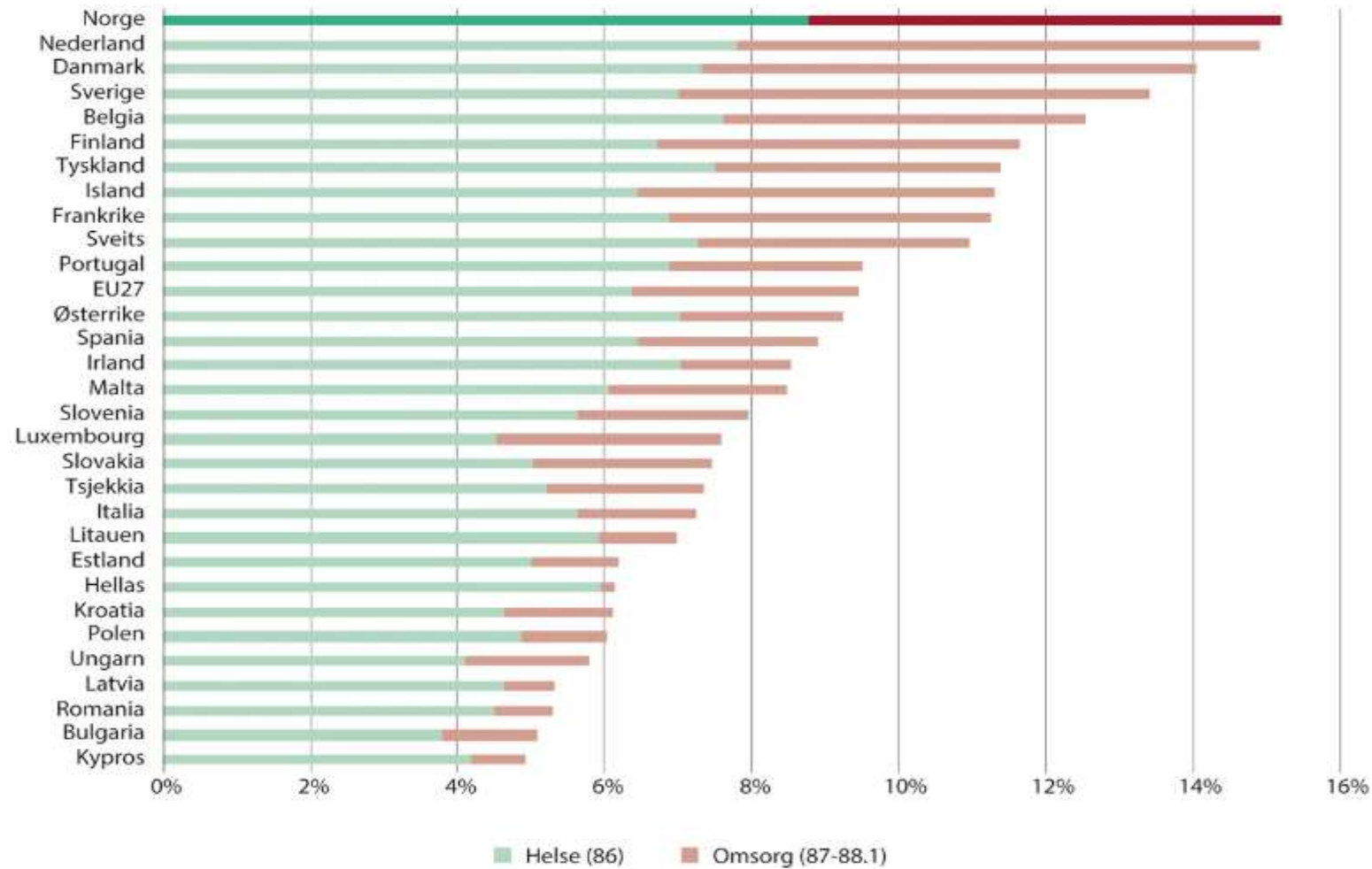
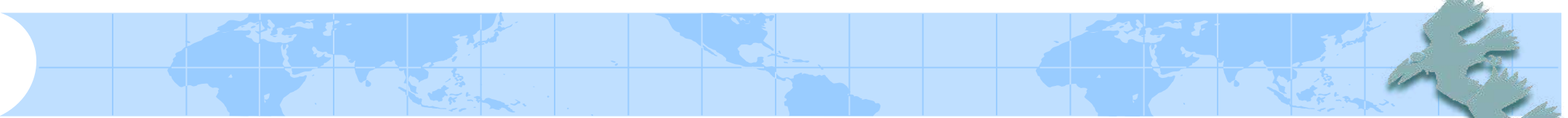
Figur 2.12 Befolkningen fordelt på aldergrupper, observert før 2022) og fremskrevet deretter. 1945-2040

Figur 2.3 Antall og andel sysselsatte i andre næringer enn helse- og sosialtjenester. 1970–2021

Figur 2.5 Andel av de sysselsatte som jobber innen helse- og omsorgstjenestene i EØS-landene. 2021